

Uchwała Nr XL/852/18
Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z dnia 25 września 2018 r.

w sprawie przyjęcia raportu końcowego z monitoringu „Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017”.

Na podstawie § 35 Regulaminu Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego stanowiącego załącznik do Uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego nr III/21/99 z dnia 4 lutego 1999 r. z późn. zm., w związku z Uchwałą Nr XXIV/473/13 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 lutego 2013 r. w sprawie uchwalenia Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017, uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się raport końcowy z monitoringu „Programu Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Zarządowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Sejmiku Województwa
Warmińsko-Mazurskiego

Jan Bobek

RAPORT KOŃCOWY Z MONITORINGU

*„Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej
w Województwie Warmińsko-Mazurskim
na lata 2013-2017”*

Olsztyn, 2018 r.

Spis treści

I. Wstęp	3
II. Realizacja działań w ramach poszczególnych celów oraz osiągnięte efekty	4
Cel szczegółowy 1. Wzrost świadomości i wiedzy rodzin o swoich problemach i potrzebach oraz możliwościach poprawy funkcjonowania	5
Cel szczegółowy 2. Wzrost poziomu zaspokajania potrzeb dzieci i rodzin w ramach pieczy zastępczej oraz adopcji.....	18
Cel szczegółowy 3. Poprawa dostępu do informacji o zakresie oferowanych form pomocy dla rodzin potrzebujących wsparcia	26
Cel szczegółowy 4. Poprawa infrastruktury oraz wzrost liczby kadry specjalistycznej podmiotów wspierających rodzinę, funkcjonujących i nowoutworzonych na poziomie lokalnym	31
Cel szczegółowy 5. Poprawa współpracy podmiotów działających na rzecz rodziny w środowiskach lokalnych.....	42
Cel szczegółowy 6. Zwiększenie świadomości lokalnych samorządów o korzyściach społecznych i ekonomicznych wynikających ze wsparcia rodzin	49
III. Zakończenie	51
IV. Wnioski i rekomendacje	52

Wykaz skrótów

DDP	Dzienny dom pomocy
NIK	Najwyższa Izba Kontroli
OPS	Ośrodek pomocy społecznej
PCPR	Powiatowe centrum pomocy rodzinie
Program	Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim w latach 2013-2017
ROPS	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie
RPO WiM 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020
ŚDS	Środowiskowy dom samopomocy
Ustawa	Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
W-MOA	Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie

I. Wstęp

Na podstawie Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego realizował szereg zadań w tym zakresie. Jednym z nich było opracowanie programu dotyczącego wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, będącego integralną częścią strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa oraz promowanie nowych rozwiązań w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Wyrazem tej polityki było przyjęcie Uchwałą Nr XXIV/473/13 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 lutego 2013 r. *Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017*. Program realizowany był przy współpracy z samorządami lokalnymi, jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, organizacjami pozarządowymi, a także innymi podmiotami zajmującymi się problematyką rodzin.

W ramach realizacji w/w *Programu* podejmowanych było wiele inicjatyw mających na celu promowanie działań wspierających rodziny przeżywające problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz adekwatne wdrażanie zadań wspomagających system pieczy zastępczej. W przedmiotowym *Programie* zawarto wskaźniki monitorowania oraz określono założenia i zagrożenia jego realizacji w wyżej opisanych obszarach problemowych.

Do monitoringu wdrażania *Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2013-2017* powołano Zespół Monitorujący, którego zadaniem była ocena efektywności realizacji *Programu*, wydawanie opinii oraz formułowanie własnych propozycji kierowanych do podmiotów współpracujących przy wdrażaniu *Programu*. Ponadto, Zespół zajmował się przedstawianiem wniosków dotyczących zagrożeń realizacji *Programu* oraz opiniowaniem raportów z jego realizacji.

Raport z monitoringu wdrażania w 2017 r. omawianego *Programu* przygotowano na podstawie:

- ✓ materiałów własnych ROPS,
- ✓ badania ankietowego na potrzeby Monitoringu wdrażania w 2017 roku *Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2013-2017*,
- ✓ badań ROPS,
- ✓ informacji zebranych z poszczególnych powiatów i gmin współpracujących przy jego realizacji w ramach monitoringu oraz wymienionych poniżej podmiotów:
  - Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej,
  - Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie,
  - Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie z filiami w Elblągu i Ełku.

Zwrot ankiet w ramach badania przeprowadzonego na potrzeby monitoringu wdrażania w 2017 roku Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej Województwa Warmińsko – Mazurskiego na lata 2013-2017 uzyskano na poziomie 101, tj: OPS - 84 odpowiedzi/ 116 jednostek, PCPR- 17 odpowiedzi/ 21 jednostek.

Zadania określone w *Programie Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017* realizowane były zgodnie z przyjętym harmonogramem. Podejmowanie skutecznych działań w ramach *Programu* było możliwe dzięki pomocy i wsparciu finansowemu ze strony budżetu państwa oraz instytucji zaangażowanych w jego wdrażanie. Wiele ciekawych inicjatyw wspierających rodziny zrealizowano dzięki środkom unijnym pochodzącym z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020.

II. Realizacja działań w ramach poszczególnych celów oraz osiągnięte efekty

CEL GŁÓWNY PROGRAMU:

Stworzenie warunków do możliwie pełnego rozwoju rodziny i prawidłowego jej funkcjonowania oraz rozwój form pieczy zastępczej w województwie warmińsko-mazurskim.

Cel szczegółowy 1.

Wzrost świadomości i wiedzy rodzin o swoich problemach i potrzebach oraz możliwościach poprawy funkcjonowania

Cel szczegółowy 1

Działania:

1. Promowanie poprawnego funkcjonowania rodziny

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego rokrocznie od 20 lat szeroko promuje pozytywny wizerunek rodziny. W 2017 r. Samorząd, wykonując zapisy ustawy o samorządzie województwa dotyczące polityki prorodzinnej, przyjął *Wojewódzki Program Polityki Prorodzinnej na lata 2017-2021*. W ramach realizacji działań *Programu*, będących odpowiedzią na potrzebę wzmocnienia rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu, istotnym przedsięwzięciem inicjowanym i organizowanym przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej są Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny szerzej opisane w dalszej części Raportu.

2. Informowanie o metodach wsparcia rodzin

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w zakresie wsparcia rodziny zapewnia szereg instrumentów prawnych umożliwiających udzielenie wsparcia rodzinom przeżywającym problemy opiekuńczo-wychowawcze. Jedną z form wsparcia rodzin jest praca z rodziną, realizowana poprzez wdrażanie rozmaitych metod pracy, stosowanych przez m. in. pracowników jednostek poradnictwa specjalistycznego. Najważniejszymi z nich są m.in. terapia skoncentrowana na rozwiązaniach, konferencja grupy rodzinnej, mediacje oraz interwencja kryzysowa, jak również realizacja programów szkoły dla rodziców i wychowawców.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie od 2015 roku jest instytucją wdrażającą Oś Priorytetową 11 *Włączenie społeczne* Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020. Pracownicy ROPS poprzez uczestnictwo w roku 2016 i 2017 w różnorodnych spotkaniach w powiatach informowali o możliwości finansowania działań w ramach Osi Priorytetowej 11, upowszechniając innowacyjne metody pracy z klientem i rodziną zwłaszcza w planowanych usługach społecznych dla rodzin. W 2017 roku odbył się jeden konkurs w ramach Poddziałania 11.2.3 Ułatwienie dostępu do usług społecznych, w tym integracja ze środowiskiem lokalnym. Jeden z typów projektów, które mogły otrzymać dofinansowanie dotyczył realizacji zintegrowanych usług aktywizacyjno integracyjnych na rzecz rodzin z zastosowaniem m. in. wsparcia w rozwiązywaniu problemów rodzinnych za pomocą metod bazujących na wykorzystaniu potencjału i zasobów tkwiących w rodzinie m.in. poprzez zastosowanie KGR, TSR, mediacji.

W ramach Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Samorząd Województwa co roku przyznawał dotację na zadanie pn. „Podnoszenie kwalifikacji pracowników lecznictwa odwykowego w Województwie Warmińsko – Mazurskim”. Z dofinansowania szkoleń podnoszących kwalifikacje korzystały także osoby zajmujące się leczeniem uzależnień od innych środków psychoaktywnych.

W roku 2017, w wyniku dotacji przekazanej Szpitalowi Psychiatrycznemu SPZOZ w Węgorzewie (WOTUW Giżycko), zorganizowane zostały przez Ośrodek w Węgorzewie dwie konferencje: „Programy ograniczenia picia oraz redukcji szkód w leczeniu uzależnień”, w której udział wzięły 33 osoby oraz podzielona na dwa dni konferencja „Aspekty medyczne oraz psychologiczne Zaburzeń ze Spektrum FASD (Alkoholowy Zespół Płodowy)” – w dniu pierwszym, wykładowym, uczestniczyły 94 osoby, natomiast w części szkoleniowej drugiego dnia udział wzięło 20 osób.

W poniższej tabeli przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin i osób objętych innowacyjnymi formami wsparcia w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2012-2017 (porównawczo).

Tabela 1. Liczba rodzin objętych innowacyjnymi metodami pracy z rodziną lata 2012-2017

Forma pracy z rodziną	Liczba rodzin objętych wsparciem					Liczba osób objętych wsparciem				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
TSR*	252	129	141	257	127	754	322	476	756	203
KGR**	23	37	16	18	4	85	58	88	67	13
Mediacje	66	132	85	183	70	210	381	217	485	244
Szkoła dla rodziców i wychowawców	-	-	-	-	-	1070	813	1485	1 288	824
Inne***	627	986	553	1 555	2746	2029	2328	2039	2 914	9265

*Terapia skoncentrowana na rozwiązaniach

**Konferencja grupy rodzinnej

***Interwencja kryzysowa, praca z osobą doznającą przemocy, programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy

Dane na podstawie Raportu z monitoringu wdrażania w roku 2017 Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej na lata 2012-2017.

W 2017 r., odnotowano znaczny wzrost liczby rodzin i osób, objętych wsparciem. W porównaniu z rokiem 2016, zmiany liczbowe rodzin i osób, świadczą o konieczności podjęcia i wdrożenia dodatkowych działań wspierających rodziny. Z kolei liczba rodzin objętych różnymi formami wsparcia wzrosła niemal dwukrotnie, a liczba osób niemal trzykrotnie w stosunku do roku 2016.

Z uwagi na korzyści, jakie płyną z realizacji programu profilaktyczno – edukacyjnego „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”, Samorząd Województwa Warmińsko – Mazurskiego zaangażował się w działania informujące o możliwości skorzystania z tego typu wsparcia, podczas seminarium z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego oraz w ramach konferencji Warmińsko – Mazurskich Dni Rodziny.

3. Promocja „dobrych praktyk” w zakresie wspierania rodziny

Działania, które przyniosły najlepsze efekty w zakresie wspierania rodziny były systematycznie promowane na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie: www.warmia.mazury.pl w zakładce POLITYKA SPOŁECZNA.

Innowacyjne i skuteczne rozwiązania w pracy z rodziną były także propagowane w trakcie różnego rodzaju konferencji, seminariów i spotkań organizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, m.in. w trakcie Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny.

W 2017 roku podczas XIX edycji Dni Rodziny przedstawiano „dobre praktyki” w zakresie wspierania rodzin w zintegrowanej współpracy instytucji.

Podczas spotkania z Koordynatorami Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny w dniu 21 kwietnia 2017 r. w ramach prezentacji „dobrych praktyk” przedstawiono inicjatywy, które mogą stać się inspiracją do zaplanowania i zorganizowania nowych, ciekawych wydarzeń podczas lokalnych obchodów Dni Rodziny. Inicjatywy zaprezentowały przedstawicielki Szpitala Psychiatrycznego we Fromborku oraz reprezentantka Gminnego Ośrodka Kultury w Dźwierzutach.

Dane ankietowe uzyskane z OPS i PCPR w województwie warmińsko-mazurskim w ramach Monitoringu *Programu* wskazują, iż jednostki te miały wiele pozytywnych doświadczeń w zakresie dobrych praktyk na płaszczyźnie współpracy podmiotów działających na rzecz rodziny. PCPR wskazywały na bardzo dobrą współpracę na samorządami powiatowymi w celu organizacji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego i pikników rodzinnych organizowanych w ramach Dni Rodziny.

Ciekawy przykład współpracy w zakresie promocji rodziny i rodzicielstwa zastępczego przedstawiło Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Braniewie, które organizowało Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny na terenie powiatu braniewskiego. Współorganizatorami wydarzeń były następujące instytucje i stowarzyszenia: Powiatowy Dom Dziecka Słoneczne Wzgórze we Fromborku, Powiatowy Dom Pomocy Społecznej w Braniewie, Środowiskowy Dom Samopomocy CARITAS we Fromborku, Warsztaty Terapii Zajęciowej CARITAS we Fromborku, Środowiskowy Dom Samopomocy w Żelaznej Górze, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Braniewie, Braniewskie Stowarzyszenie Abstynenckie. Głównym celem przedsięwzięcia była integracja rodzin zastępczych, integracja mieszkańców powiatu braniewskiego, wspólne spędzanie czasu przez całe rodziny, integracja dzieci z placówek opiekuńczo-wychowawczych i osób niepełnosprawnych, w tym mieszkańców domu pomocy społecznej z lokalną społecznością. Ponadto współorganizatorzy nawiązali współpracę długofalową przy organizacji innych podobnych przedsięwzięć.

Warto wspomnieć również o działaniach podejmowanych przez Ośrodki Pomocy Społecznej na rzecz rodziny. Przykładem dobrej praktyki w tym zakresie jest GOPS Piecki, który organizuje spotkania grup roboczych, multiprofesjonalny zespół pomocy rodzinie. Kampanie społeczne tj: ogólnopolski Dzień Ochrony Praw Dziecka, „zachowaj trzeźwy umysł na drodze”, „Biała Wstążka”, „Bezpieczny senior”. GOPS Piecki prowadzi także Placówkę Wsparcia Dziennego, w formie: świetlicy opiekuńczo-

wychowawczej, klubiku profilaktycznego, kółek zainteresowań w świetlicach wiejskich oraz Punktu Wolontariatu „Pomocna Dłoń”. Grupy zabawowe czyli cykliczne spotkania rodziców z dziećmi do lat 3.

Następnym przykładem jest GOPS w Dywitach z/s w Tuławkach czy MOPS Elbląg, ośrodki te realizują zespoły i szkolenia Interdyscyplinarne, które skupiają przedstawicieli instytucji: GOPS, policja, szkoły, służby zdrowia. Systemowa współpraca tych podmiotów i służb umożliwia wielopłaszczyznowe podejście do problemu przemocy w rodzinie jak również innych problemów.

GOPS Markusy współpracuje z Żuławskim Stowarzyszeniem na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej, przy czym organizowana jest pomoc żywnościowa dla mieszkańców. Prowadzone są warsztaty oraz wypoczynek dla dzieci i młodzieży (niepełnosprawnej).

4. Promocja roli i skuteczności planu pracy z rodziną zawierającego m. in. działania edukacyjno-wychowawcze, poradnictwo oraz terapię

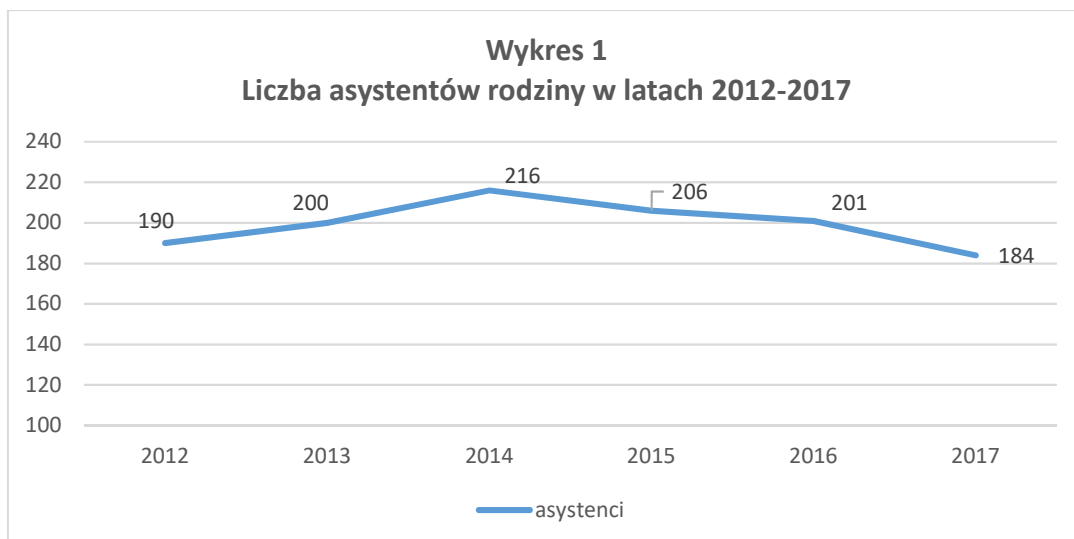
Dane ankietowe uzyskane z powiatowych centrów pomocy rodzinie w województwie warmińsko-mazurskim w ramach Monitoringu *Programu* wskazują na znaczne zainteresowanie szkoleniami w zakresie sporządzania planów pracy z rodziną. Z ankiet wynika, iż niemal 80% podmiotów (16 PCPR-ów) wskazało, iż przeszkoliło pracowników w tym i pochodnych zakresach.

Rolę i skuteczność planu pracy z rodziną zawierającego m. in. działania edukacyjno-wychowawcze, poradnictwo i terapię promowano na wszelkiego rodzaju przeprowadzonych w 2017 roku konferencjach, seminariach i spotkaniach organizowanych przez ROPS.

5. Informowanie oraz promowanie roli i funkcji asystenta rodziny

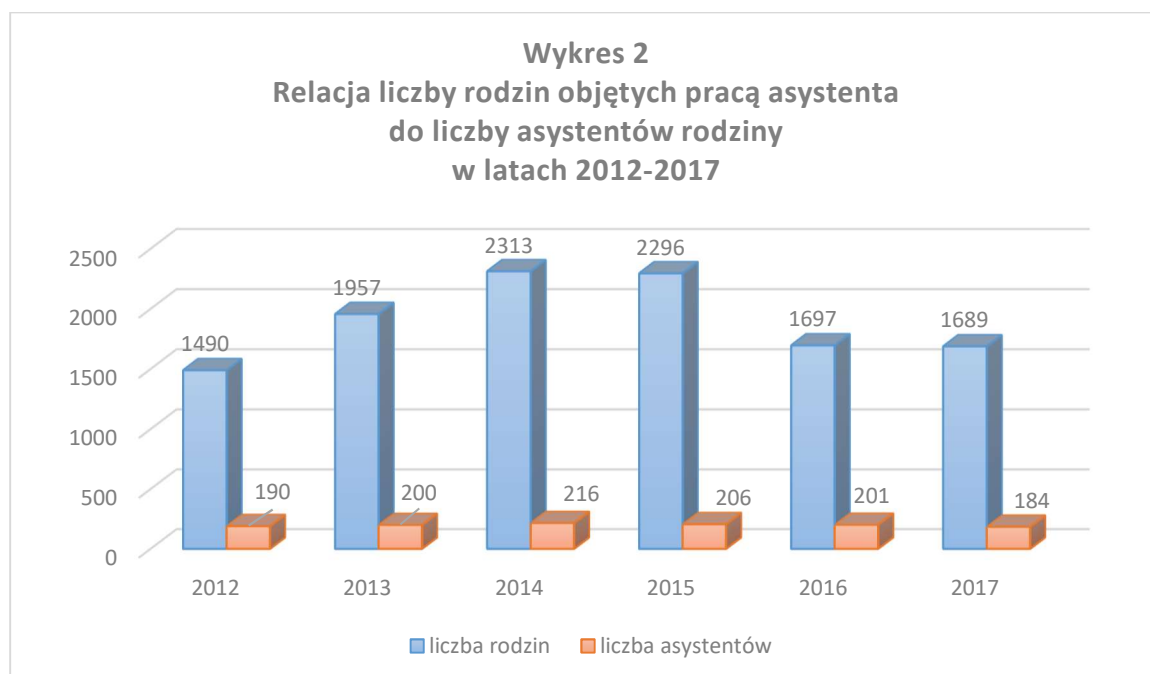
Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku w gminach województwa warmińsko-mazurskiego z rodzinami pracowało **184 asystentów rodziny**, w tym 146 było zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy, a 38 zatrudnionych na podstawie umów o świadczenie usług. W roku 2017 w porównaniu do 2016 r. nastąpił spadek liczby asystentów o 17 pracowników.

W 2017 r., na 184 asystentów rodziny, 182 było zatrudnionych przez jednostkę organizacyjną samorządu terytorialnego (w tym 178 przez ośrodek pomocy społecznej), a 2 przez inny podmiot na zlecenie gminy.

Dane w latach 2012-2015 na podstawie Raportu z monitoringu wdrażania w roku 2016 Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017. Dane w roku 2017 na podstawie Sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres 01.07.2017 r.- 31.12.2017 r.

Liczba asystentów rodziny w okresie od 2013 roku do 2016 utrzymywała się na podobnym poziomie. Asystenci rodziny objęli wsparciem łącznie 2.130 rodzin. W 2017 roku 3 gminy nie zatrudniały asystenta rodziny (gminy: Lelkowo, Miłomłyn, Janowiec Kościelny)¹.

Dane w latach 2012-2015 na podstawie Raportu z monitoringu wdrażania w roku 2016 Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata

¹ Materiały ROPS, Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2017 dla województwa warmińsko-mazurskiego.

2013-2017. Dane w roku 2017 na podstawie Sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres 01.07.2017 r.-31.12.2017 r.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku z asystentem rodziny pracowało 1 689 rodzin. Liczba rodzin współpracujących z asystentem rodziny w latach 2012-2014 sukcesywnie wzrastała. W 2015 roku odnotowano niewielki spadek liczby rodzin; natomiast w 2016 i 2017 r. liczba ta spadła znacząco (w porównaniu do 2014 r.).

Liczba asystentów rodziny w latach 2012-2014 wzrastała nieproporcjonalnie do wzrostu liczby rodzin objętych pracą asystenta. Mimo niewielkiego spadku liczby rodzin w 2015 r. wciąż liczba rodzin przypadających na jednego asystenta przewyższała średnią krajową (wg wyników kontroli Najwyższej Izby Kontroli w 2015 roku było to 8-9 rodzin²). W województwie warmińsko-mazurskim w tym samym roku jeden asystent rodziny miał pod opieką średnio 11 rodzin. Do końca 2014 roku asystenci rodziny zgodnie z Ustawą pracowali maksymalnie z 20 rodzinami. Od 1 stycznia 2015 r. asystent rodziny nie może mieć pod opieką, w tym samym czasie, więcej niż 15 rodzin³. W 2016 roku w województwie warmińsko-mazurskim jeden asystent rodziny pracował średnio z 8 rodzinami, a w 2017 r. z 9 rodzinami.

W przeprowadzonym na potrzeby kontroli NIK badaniu większość asystentów (61,8%) uznała, że w optymalnej sytuacji liczba rodzin nie powinna przekraczać 10.

Część z ogółu rodzin, objęta pracą asystentów rodziny w województwie warmińsko-mazurskim, jest zobowiązana przez sąd do tej pracy. Liczba tych rodzin w latach obowiązywania Ustawy sukcesywnie wzrastała: w 2012 r.- 16 rodzin zobowiązanych przez sąd, w 2013 r. 42 rodziny, 2014 r. 74 rodziny, w 2015 r. – 123 rodziny, w 2016 r. – 158, a w 2017 r. aż 199⁴.

W 2016 roku ROPS przeprowadził badanie pt. „Oferta usług społecznych skierowanych do osób niesamodzielnych w rodzinach, rodzin, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej oraz skala zapotrzebowania na te usługi w województwie warmińsko-mazurskim w opinii pracowników instytucji pomocy społecznej”⁵. Rekomendacje obejmujące działania na rzecz rodzin, z których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej w celu odzyskania opieki nad nimi, wskazują na potrzebę zwiększenia zatrudnienia asystentów rodziny zgodnie z potrzebami⁶.

---

² Informacja o wynikach kontroli Najwyższej Izby Kontroli, *Funkcjonowanie asystentów rodziny w świetle ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej 2015*, s. 16, <https://www.nik.gov.pl/plik/id,8713,vp,10837.pdf>, odczyt z dnia 17 kwietnia 2017 r.

³ Art. 1 pkt 4 Ustawy z dnia 25 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw

⁴ Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres 01.07.2012 r.-31.12.2012 r., 01.07.2013 r.-31.12.2013 r., 01.07.2014 r.-31.12.2014 r., 01.07.2015 r.-31.12.2015 r., 01.07.2016 r.-31.12.2016 r. oraz 01.07.2017 r. - 31.12.2017 r.

⁵ Badania ROPS, *Oferta usług społecznych skierowanych do osób niesamodzielnych w rodzinach, rodzin, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej oraz skala zapotrzebowania na te usługi w województwie warmińsko – mazurskim w opinii pracowników instytucji pomocy społecznej*, Olsztyn 2016 s. 137, http://warmia.mazury.pl/images/Departamenty/Regionalny_Osrodek_Polityki_Spoecznej/ROTS-OPS/RAPORT_US%C5%81UGI.pdf, odczyt z dnia 05.07.2018 r.

⁶ Tamże, s. 137

Promowane konkursy w ramach wspomnianego Poddziałania 11.2.3 Osi Priorytetowej 11 RPO WiM 2014-2020, przewidywały również możliwość finansowania środowiskowych form wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w tym m.in. funkcji asystenta rodziny.

6. Upowszechnianie potrzeby funkcjonowania rodzin wspierających

W latach 2012-2017 w województwie warmińsko-mazurskim nie odnotowano rodzin wspierających⁷.

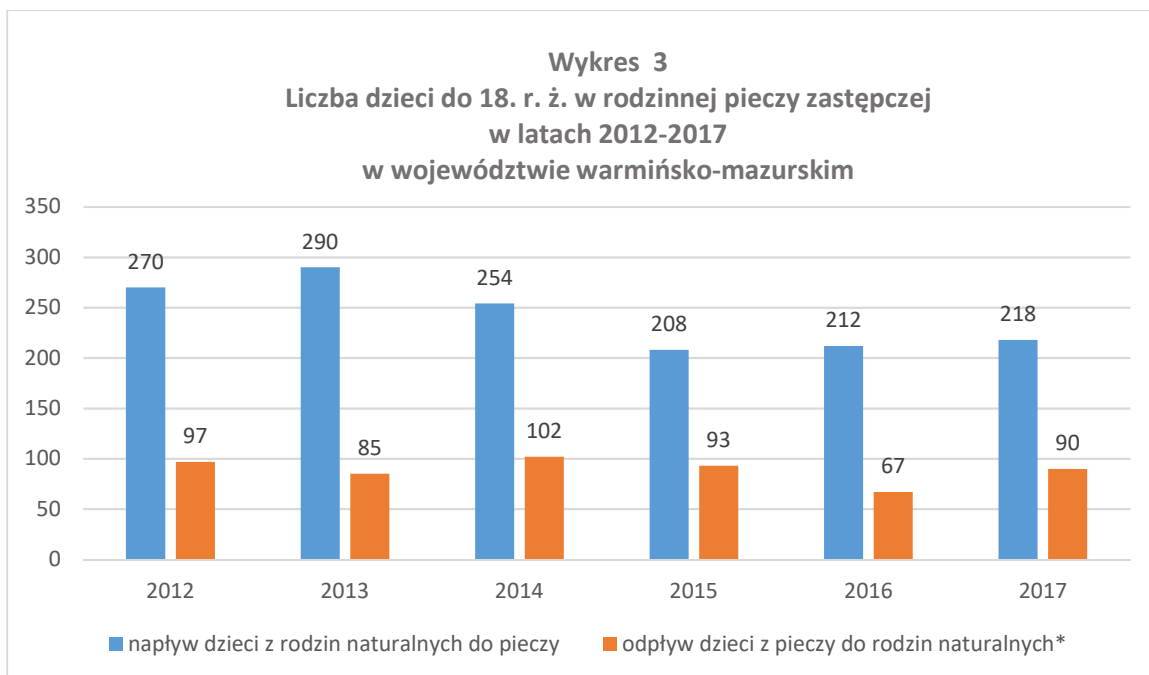
Podczas konferencji, szkoleń i spotkań w 2017 roku, prezentowano potrzebę tworzenia rodzin wspierających w województwie warmińsko-mazurskim. Jedną ze środowiskowych form wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych promowaną w konkursach w ramach Osi Priorytetowej 11 jest właśnie rodzina wspierająca.

7. Inicjowanie działań uświadamiających rodzinom skutki głębokich konsekwencji negatywnych przeżyć dzieci, w tym m.in. spowodowanych konfliktami i kryzysami wewnętrznymi w rodzinie, umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej

Wsparcie rodzin biologicznych ma na celu zapobieganie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej, ale również powrót dzieci do rodzin dzieci już w pieczy umieszczonych.

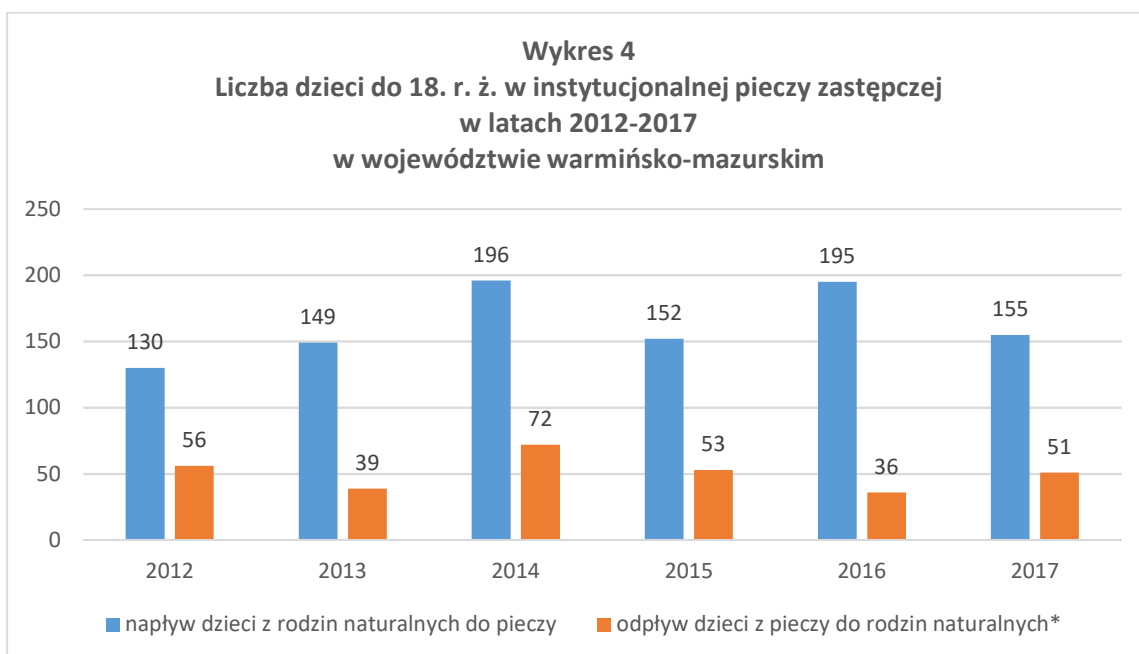
---

⁷ Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres 01.07.2012 r.-31.12.2012 r., 01.07.2013 r.-31.12.2013 r., 01.07.2014 r.-31.12.2014 r., 01.07.2015 r.-31.12.2015 r., 01.07.2016 r.-31.12.2016 r. oraz 01.07.2017 r. - 31.12.2017 r.

*Liczba dzieci z poprzednich okresów, które ubyły w okresach sprawozdawczych: II półrocza 2012 r., 2013 r., 2014 r., 2015 r., 2016 r. oraz 2017 r.

Dane w latach 2012-2016 Raport z monitoringu wdrażania w roku 2015 Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017. Dane w roku 2017: Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres 01.07.2017 r.-31.12.2017 r.

*Liczba dzieci z poprzednich okresów, które ubyły w okresach sprawozdawczych: II półrocza 2012 r., 2013 r., 2014 r., 2015 r., 2016 r. oraz 2017 r.

Dane: Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres 01.07.2012 r.-31.12.2012 r., 01.07.2013 r.-31.12.2013 r., 01.07.2014 r.-31.12.2014 r., 01.07.2015 r.-31.12.2015 r., 01.07.2016 r.-31.12.2016 r. oraz 01.07.2017 r.-31.12.2017 r.

Jak wynika z wykresu 3, liczba powrotów dzieci do rodziny naturalnej z rodzinnej pieczy zastępczej, w roku 2017 stosunkowo wzrosła. Proces pracy na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej wykazuje tendencję wzrostową, w porównaniu do roku 2016. Do rodziny naturalnej dzieci do 18 r. ż., wracają częściej z rodzinnej pieczy zastępczej, niż z pieczy instytucjonalnej.

Rodzina, z której dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej obejmowana jest działaniami, których celem jest wzmocnienie i przywrócenie jej pełni zdolności wychowawczych. Według badań ROPS, doświadczenie 55% spośród 99 uczestniczących w badaniu przedstawicieli ośrodków pomocy społecznej w zakresie oferty usług społecznych skierowanych do rodzin, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej oraz skali zapotrzebowania na te usługi w województwie warmińsko-mazurskim, pozwala na ocenę, iż wsparcie udzielane rodzinie naturalnej, z której dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej, różni się od wsparcia udzielanego pozostałym rodzinom korzystającym z pomocy społecznej⁸. W 2011 roku do rodzin korzystających z pomocy społecznej najczęściej kierowano wsparcie w formie dożywiania dzieci w szkole, zasiłków celowych i okresowych, a także środowiskowa praca socjalna⁹. Specyfika wsparcia udzielanego rodzinom, z których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej polega m. in. na intensyfikacji kontaktów, pracy socjalnej i kontroli oraz zastosowaniu jednocześnie kilku rodzajów wsparcia. Z analizy opinii pracowników instytucji pomocy społecznej wynika, że najmniej efektywną formą działań jest pomoc finansowa. Najbardziej efektywną stanowi natomiast zindywidualizowane, podjęte niezwłocznie po umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej działanie pracownika socjalnego lub asystenta rodziny.

Warunkami sukcesu w podejmowaniu działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej jest zdiagnozowanie sytuacji rodziny oraz motywacja rodziców do zmiany swojej sytuacji życiowej¹⁰.

8. Inicjowanie rozszerzania pracy z rodziną naturalną w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej

Istotną inicjatywą mającą na celu rozszerzenie pracy z rodziną naturalną było zrealizowanie wspomnianego badania pt. „Oferta usług społecznych skierowanych do osób niesamodzielnych w rodzinach, rodzin, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej oraz skala zapotrzebowania na te usługi w województwie warmińsko-mazurskim w opinii pracowników instytucji pomocy społecznej”. Szczególne znaczenie dla monitoringu ma cz. II badania dot. usług społecznych skierowanych do rodzin, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej oraz skala zapotrzebowania na te usługi w opinii pracowników instytucji pomocy społecznej. Badanie ankietowe w ww. części przeprowadzono z przedstawicielami powiatowych

⁸ Badanie ROPS, *Oferta usług społecznych...*, dz. cyt., s. 122

⁹ *Sytuacja rodzin korzystających z systemu wsparcia pomocy społecznej w województwie warmińsko-mazurskim. Raport z badań*, Raport z badania wykonanego na zamówienie Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Warszawa 2011, s. 61, https://www.efs.2007-2013.gov.pl/AnalizyRaportyPodsumowania/baza_projektow_badawczych_efs/Documents/Sytuacja_rodzin_korzystajacych_z_pomocy_spoecznej_woj_wm.pdf, odczyt z dnia 16.05.2017 r.

¹⁰ Badania ROPS, *Oferta usług społecznych...* dz. cyt., ss. 134-135

centrów pomocy rodzinie w województwie warmińsko-mazurskim. Na poziomie powiatów wzięli udział przedstawiciele wszystkich 19 powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz ośrodków pomocy społecznej z Elbląga i Olsztyna¹¹.

Główny cel badania stanowił:

1. Opis wybranych usług społecznych skierowanych do osób niesamodzielnych w rodzinach (osób z niepełnosprawnościami, osób starszych oraz dzieci i młodzieży) oraz skala zapotrzebowania na te usługi w województwie warmińsko - mazurskim w opinii pracowników instytucji pomocy społecznej tj. pracowników ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie. Przedmiotem badania są usługi świadczone na rzecz osób niesamodzielnych, w czasie aktywizacji członków rodziny.
2. Opis oferty usług społecznych skierowanych do rodzin naturalnych, których dzieci znajdują się w pieczy zastępczej, nakierowanych w szczególności na wzmocnienie rodziny do tego stopnia, aby mogła na powrót sprawować bezpośrednią opiekę nad swoim dzieckiem/swoimi dziećmi oraz skala zapotrzebowania na te usługi w województwie warmińsko-mazurskim w opinii pracowników instytucji pomocy społecznej tj. pracowników ośrodków pomocy społecznej. Przedmiotem badania są usługi świadczone na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej.

Badanie wykazało, że najczęstszymi formami pomocy i wsparcia udzielanymi rodzinom naturalnym w tej sytuacji są:

- pomoc finansowa i rzeczowa (zasiłki stałe i celowe, pomoc żywnościowa, węgiel, odzież, leki, mieszkanie, pomoc dla dzieci: dożywianie w szkole, wypoczynek letni itp.),
- poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, pedagogiczne),
- praca asystenta rodziny,
- realizacja pracy socjalnej,
- praca z rodziną w celu poprawy sytuacji rodziny, w tym m.in. nabycia i wzmocnienia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych (szkoły dla rodziców, wzmacnianie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, działania motywujące i wspierające dążenie do poprawy sytuacji rodziny),
- terapia uzależnień (motywowanie do podjęcia leczenia, leczenie, terapia),
- współpraca międzyinstytucjonalna (PCPR, kurator sądowy, szkoła, OPS, służba zdrowia),
- aktywizacja społeczno-zawodowa (pomoc w szukaniu pracy, prace społecznie-użyteczne, motywowanie do podejmowania aktywności).

---

¹¹Tamże, ss. 128-129

Wskazano propozycje usług, które mogłyby zostać skierowane do rodzin naturalnych, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej, aby mogły one sprawować opiekę nad własnymi dziećmi¹²:

- szkoła dla rodziców i wychowawców, warsztaty i szkolenia z zakresu kompetencji wychowawczych, praca z psychologiem i pedagogiem (w tym 2 odpowiedzi wskazujące na to, że udział w szkole dla rodziców powinien być obligatoryjny, 1 odpowiedź, że zajęcia powinny być blisko miejsca zamieszkania, 1 propozycja przeprowadzenia zajęć w formie wyjazdowej),
- terapia uzależnień (w tym 4 odpowiedzi wskazujące na to, że terapia powinna być przymusowa),
- grupy wsparcia dla rodziców,
- rodziny wspierające,
- terapia rodzinna.

Propozycje lepszej organizacji wsparcia na rzecz rodzin naturalnych, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, aby te działania były najbardziej efektywne¹³:

- zintensyfikowanie działań specjalistów (asystent rodziny, pracownik socjalny, psycholog, pedagog, prawnik, psychoterapeuta, psychiatra, neurolog dziecięcy, logopeda) na rzecz rodziny, dostosowanie zatrudnienia i warunków pracy specjalistów do potrzeb odbiorców,
- współpraca różnych podmiotów (m.in. OPS, PCPR, sąd rodzinny, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, szkoły) i specjalistów (pracownicy socjalni, asystenci rodziny, kuratorzy, prawnicy, psycholodzy, pedagodzy) na rzecz rodziny,
- tworzenie i wzmacnianie funkcjonowania szkół dla rodziców, organizowanie szkoleń podnoszących kompetencje opiekuńczo-wychowawcze rodzin,
- tworzenie i wspieranie działania grup wsparcia, grup samopomocowych i rodzin wspierających (np. wynagrodzenia dla tych rodzin),
- angażowanie rodzin w rozwiązywanie własnych problemów, wydobywanie potencjału rodziny, rozbudzanie chęci i motywacji do poprawy sytuacji rodziny, aktywne spędzanie czasu.

Badanie pozwoliło znaleźć odpowiedź na pytanie czy oferowane wsparcie wyczerpuje zapotrzebowanie rodzin naturalnych, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej. 54% respondentów, spośród 99 przedstawicieli ośrodków pomocy społecznej biorących udział w badaniu, stwierdziło, że katalog usług/wsparcie oferowane rodzinom, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej wyczerpuje zapotrzebowanie rodzin naturalnych. Najistotniejszym czynnikiem wpływającym na powrót dzieci do rodziców naturalnych jest motywacja rodziców.

---

¹² Uporządkowane wg. procentowej wartości wskazań- od największej do najmniejszej.

¹³ Uporządkowane wg. procentowej wartości wskazań- od największej do najmniejszej

Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 1

Tabela 2. Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 1

Lp.	Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1.	Liczba rodzin uczestniczących w programie edukacyjno-wychowawczym „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”	700 osób	1.070 osób	813 osób	1.485 osób	1.288 osób	824 osoby
2.	Liczba rodzin współpracujących z asystentem rodziny	1.433	1.467	2.313	2.296	1.694	1.689
3.	Liczba rodzin objętych innowacyjnymi metodami pracy (m.in. KGR, TSR, mediacje)	TSR-151 KGR-31 MEDIACJE-341	TSR- 252 KGR-23 MEDIACJE-66	TSR-129 KGR-37 MEDIACJE-132	TSR-141 KGR-16 MEDIACJE-85	TSR-257 KGR-18 MEDIACJE-183	TSR-100 KGR-4 MEDIACJE-57
4.	Liczba rodzin objętym wsparciem rodzin wspierających	0	0	0	0	0	0

Cel szczegółowy 2.

**Wzrost poziomu zaspokajania
potrzeb dzieci i rodzin w ramach
pieczy zastępczej oraz adopcji**

Cel szczegółowy 2

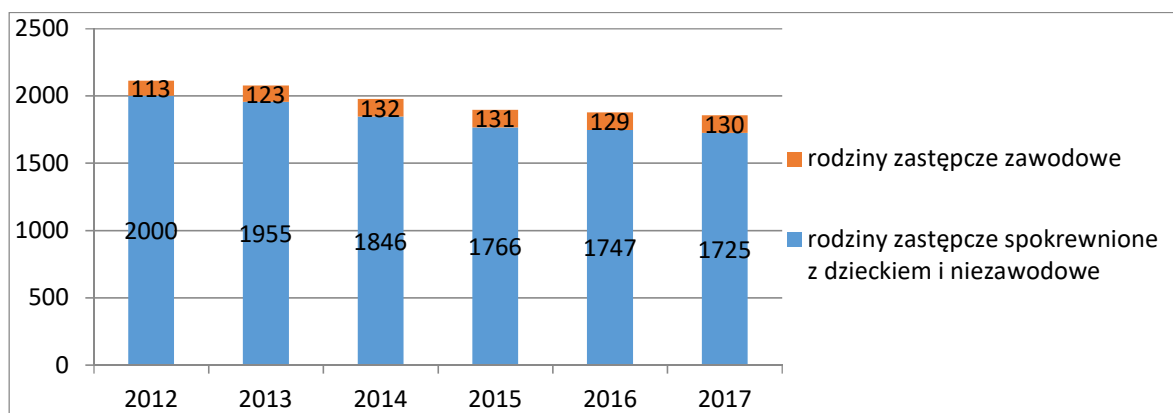
Działania:

1. Promocja pieczy zastępczej w tym: rodzin zastępczych zawodowych (zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowych specjalistycznych) oraz rodzinnego domu dziecka, przy jednoczesnym wskazywaniu form wsparcia tej rodziny

Od 2016 roku organizowane były Seminarium z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. W 2017 roku Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej we współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Olsztynie oraz Wyższą Szkołą Pedagogiczną im. J. Korczaka w Olsztynie przy wsparciu organizacyjnym powiatowych centrów pomocy rodzinie województwa warmińsko-mazurskiego zorganizował II Seminarium z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. Seminarium odbyło się 26 maja 2017 roku w siedzibie Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. J. Korczaka w Olsztynie. Uczestniczyło w nim ok. 150 osób- głównie rodzice zastępczy oraz przedstawiciele powiatowych centrów pomocy rodzinie, jednostek pomocy społecznej i świata naukowego. Seminarium było okazją do lepszego wzajemnego poznania się rodziców zastępczych oraz do przedstawienia zarówno sukcesów, jak i trudności w realizowanej funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Miało również na celu wsparcie oraz poprawę jakości funkcjonowania rodzicielstwa zastępczego w województwie warmińsko-mazurskim.

Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem i niezawodowe stanowią dominującą formę rodzinnej pieczy zastępczej w województwie warmińsko-mazurskim. Strukturę oraz dynamikę rozwoju rodzicielstwa zastępczego w województwie w latach 2012-2017 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 5
Liczba rodzin zastępczych
w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2012-2017

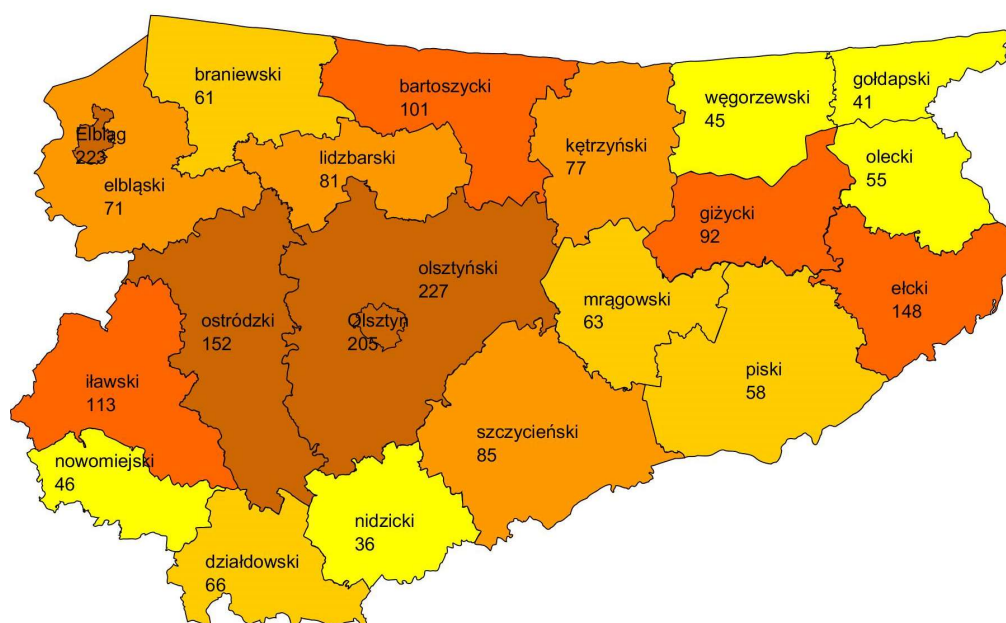

Dane: Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres 01.07.2012 r.-31.12.2012 r., 01.07.2013 r.-31.12.2013 r., 01.07.2014 r.-31.12.2014 r., 01.07.2015 r.-31.12.2015 r., 01.07.2016 r.-31.12.2016 r. oraz 01.07.2017 r.-31.12.2017 r.

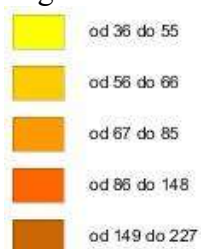
W okresie od 2012 roku odnotowano stały spadek łącznej liczby rodzin zastępczych w województwie warmińsko-mazurskim. Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem stale znacznie przewyższa liczbę zawodowych rodzin zastępczych w dotychczasowym okresie obowiązywania Ustawy.

W 2017 r. w woj. warmińsko-mazurskim odnotowano 1 171 rodzin zastępczych spokrewnionych, 554 rodziny zastępcze niezawodowe oraz 130 rodzin zastępczych zawodowych (24 rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcje pogotowia rodzinnego oraz 7 rodzin zastępczych specjalistycznych).

Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących w powiatach w województwie warmińsko-mazurskim w 2017 r.

Legenda:

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej.

2. Systematyczne upowszechnianie informacji na temat możliwości adopcji dzieci pozbawionych opieki rodziny naturalnej, jako skutecznej formy pomocy dzieciom

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Olsztynie od roku 2012 promuje działalność Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie oraz przekazuje informacje dotyczące adopcji na wszelkiego rodzaju konferencjach

i seminariach o tematyce rodzinnej, dotyczących systemu pieczy zastępczej oraz polityki prorodzinnej.

W związku ze zmianami Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w roku 2014 Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie rozpoczął realizację nowych zadań, w tym promowanie idei adopcji.

29 maja 2017 roku Filia W-MOA w Elblągu we współpracy z Państwową Wyższą Szkołą Zawodową w Elblągu, zorganizowała w Ośrodku spotkanie ze studentami III roku pedagogiki. Tematem spotkania było zapoznanie słuchaczy z problematyką adopcji i przedstawienie działalności Ośrodka.

W ramach promocji adopcji przeprowadzony został kolportaż ulotek w przychodniach zdrowia oraz na uczelniach, pt. *„Pamiętaj nie jesteś sama, gdy masz problem życiowy oczekując na narodziny dziecka”*.

W Filii w Ełku zorganizowano „Dni Otwarte” (25.05.2017 r. i 27-29.12.2017 r.). Przekazano informacje o ww. inicjatywie PCPR-om oraz Urzędom Miast z 6 powiatów (Pisz, Gołdap, Olecko, Giżycko, Ełk i Węgorzewo) w celu rozpowszechnienia „Dni Otwartych” za pośrednictwem ww. instytucji. Założono na Facebooku stronę Filii Ośrodka w Ełku. Ponadto pracownik Ośrodka udzielił wywiadu dla Rozmaitości Ełckich i Radia 5, propagując rodzicielstwo adopcyjne.

W październiku 2017 r. Kierownik Filii w Ełku przeprowadził szkolenie dla pracowników MOPS, GOPS i PCPR z powiatu piskiego pod hasłem *„Świat oczami dziecka – trauma i dysocjacja w świetle teorii przywiązania”*.

W ramach swojej działalności Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie prowadzi grupę wsparcia dla rodzin adopcyjnych. W 2017 roku prowadzone były dwie grupy wsparcia w Ośrodku w Olsztynie, w których uczestniczyło 41 osób.

3. Monitorowanie przebiegu procesów adopcyjnych w ośrodkach adopcyjnych na terenie województwa

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej systematycznie monitoruje przebieg procesów adopcyjnych w Warmińsko-Mazurskim Ośrodku Adopcyjnym w Olsztynie z filiami w Ełku i Elblągu.

W 2017 roku Warmińsko – Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie kontynuował działania zmierzające do zabezpieczenia środowiska rodzinnego jak największej liczbie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną zgłoszonych do Ośrodka. Do W-MOA w Olsztynie i filii w roku 2017 zgłoszono 355 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. Do przysposobienia zakwalifikowano 139 dzieci. Dla 117 dzieci pozyskano rodziny przysposabiające, w tym 104 dzieci to przysposobienie krajowe, 13 dzieci – przysposobienie międzynarodowe.

Łącznie w 2017 roku do Ośrodka zgłosiły się 94 rodziny zainteresowane przysposobieniem dzieci (dla porównania w 2016 r. - 126 rodzin). Gotowość do podjęcia procedury przysposobienia oraz spełnianie warunków formalnych prezentowały 33 rodziny (Olsztyn – 19; Ełk – 2; Elbląg – 12). Zostały one

zakwalifikowane na szkolenie. W Olsztynie przeszkolono 2 grupy kandydatów na przysposabiających – 38 osób (19 par), w Ełku – 14 osób (7 par), w Elblągu 38 osób (19 par).

W 2017 roku pracownicy Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego uczestniczyli aż w 2 847 posiedzeniach Zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej (w 2016 r.-746), na których omówiono sytuację 5 671 dzieci (w 2016 r.- 3 434). W 2017 r. zaangażowanie pracowników Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w zakresie ich uczestnictwa w posiedzeniach Zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka wzrosło o 150 %, szczególnie w Olsztynie (w 2016 roku 750 zespołów, w 2017 roku – 1 986 zespołów).

Psychologowie i pedagodzy Ośrodka udzielili pomocy psychologicznej 40 kobietom, sygnalizującym zamiar oddania dziecka do przysposobienia. Udzielono 493 porady rodzinom/osobom samotnym zgłaszającym gotowość przysposobienia oraz 381 razy udzielono wsparcia rodzinom adopcyjnym.

Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny zgłosił do Wojewódzkich Banków Danych 56 dzieci – karty rozesłano do 15 Wojewódzkich Banków Danych. Z kolei z Wojewódzkich Banków Danych z kraju Ośrodek otrzymał zgłoszenia 624 dzieci, których karty zostały przekazane do Filii Ośrodka w Ełku i Elblągu (razem 1 248 kart).

Liczba dzieci kierowanych do pieczy zastępczej utrzymuje się na względnie tym samym poziomie. Są to dzieci, dla których Ośrodek poszukuje trwałego rozwiązania, jakim jest rodzina przysposabiająca. W tej sytuacji za zasadne uznaje się w dalszym ciągu promowanie idei przysposobienia.

Tabela 3. Wybrane działania merytoryczne Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie w latach 2012-2017

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba rodzin zgłaszających gotowość przysposobienia	91 par	102 pary 2 osoby samotne	134 pary	131 par 4 osoby samotne	126	94
Liczba rodzin zakwalifikowanych do przysposobienia	28 par 2 osoby samotne	61 par 6 osób samotnych	76 par	57 par 2 osoby samotne	63	33
Liczba dzieci z uregulowaną sytuacją prawną zgłoszonych do przysposobienia	610	509	368	440	485	355
Liczba dzieci zakwalifikowanych do przysposobienia	217	166	147	182	176	139
Liczba dzieci przysposobionych	113	114	137	131	132	117

Dane: Dane w latach 2012-2016 Raport z monitoringu wdrażania Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017 za rok 2016, s.18, Sprawozdanie z działalności Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie w 2017 roku.

4. Rozwój współpracy Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie m.in. z asystentami rodziny, koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej, organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, podmiotami leczniczymi, placówkami oświatowymi, jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, sądami i Policją w zakresie określania sytuacji prawnej dziecka umożliwiające skrócenie czasu przeprowadzenia procedury przysposobiania

Niezwykle ważnym obszarem w ramach działań Ośrodka Adopcyjnego jest nawiązywanie i rozwój współpracy z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, szczególnie organizatorami pieczy zastępczej, a także sądami i innymi podmiotami. Wspólnie wypracowane przez te jednostki rozwiązania mają na celu m. in. skrócenie czasu uregulowania sytuacji prawnej dziecka.

Wzorem lat poprzednich, w 2017 roku Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie współpracował z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej i jednostkami działającymi na rzecz wspierania rodziny i dziecka. W lutym i październiku 2017 roku ROPS we współpracy z ww. Ośrodkiem zorganizował spotkania z Dyrektorami i Kierownikami powiatowych centrów pomocy rodzinie z województwa warmińsko – mazurskiego, na których omówiono bieżące problemy dotyczące współdziałania PCPR i W-MOA. Inicjatorem spotkań był Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej. Podczas lutowego spotkania omówione zostały zmiany procedury kwalifikacji do adopcji zagranicznej wynikające z pisma Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Elżbiety Rafalskiej. Spotkanie zorganizowane w dniu 13.10.2017 r., dotyczyło omówienia założeń projektu „Dla rodziny – doskonalenie zawodowe kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej”.

Tak, jak w ubiegłych latach, w kwietniu 2017 roku pracownicy Ośrodka Adopcyjnego wzięli udział w Seminarium szkoleniowym zorganizowanym przez ROPS we współpracy z Sądem Okręgowym w Olsztynie pn. „Tworzenie kompleksowego systemu wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, w oparciu o współpracę PCPR, Sądu i Prokuratury.”

W dniu 26 maja 2017 r. pracownicy Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie uczestniczyli w „II Warmińsko–Mazurskiej Konferencji z okazji Rodzicielstwa Zastępczego”, a 30 maja 2017 r. w Konferencji „Rodzina to jest siła – najlepsza inwestycja w przyszłość dziecka” zorganizowanej przez PCPR w Ostródzie z tej samej okazji.

Od roku 2015 Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny, w związku z wejściem w życie zmian w Ustawie, rozpoczął realizację nowych zadań: m.in. prowadzenie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego. W 2016 roku w Olsztynie przeprowadzono szkolenie dla kandydatów na rodziców zastępczych. W szkoleniu uczestniczyło 17 rodzin (10 małżeństw, 4 osoby samotne i 2 pary w związku nieformalnym). Jedna para zrezygnowała ze szkolenia w jego trakcie.

W 2017 r. Ośrodek wydał 45 świadectw ukończenia szkolenia dla kandydatów do przysposobienia. Zakwalifikowano 51 rodzin na przysposabiających (45 par szkolonych i 6 par posiadających szkolenie - do kolejnej adopcji). Sporządzono również 127 opinii kwalifikacyjnych w sprawach dotyczących umieszczenia dzieci w rodzinach przysposabiających (81 opinii z okresu preadopcji wraz z opiniami o predyspozycjach osobowościowych kandydatów i 46 opinii o predyspozycjach osobowościowych dla przysposobień wewnątrzrodzinnych zleconych przez sądy rodzinne, z tego 31 w Ośrodku w Olsztynie).

5. Rozszerzenie współpracy z sądem w celu szybszego określenia sytuacji prawnej dziecka

W 2013 roku Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej nawiązał ścisłą współpracę z Sądem Okręgowym w Olsztynie. W roku 2014 na I spotkaniu sędziów rodzinnych z dyrektorami powiatowych centrów pomocy rodzinie, w którym uczestniczył również Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny, zgłoszono postulat wskazujący na potrzebę systematycznego corocznego organizowania takich spotkań.

W dniach 26-28 kwietnia 2017 r. odbyło się IV Seminarium Szkoleniowe pn. „Tworzenie kompleksowego systemu wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej w oparciu o współpracę PCPR, Sądu i Prokuratury”. Seminarium zostało zorganizowane w Masuria Hotel & Spa w Worlinach. Organizatorami Seminarium był Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej oraz Sąd Okręgowy w Olsztynie.

W Seminarium wzięło udział ok 50 osób. Byli to przedstawiciele sądów, prokuratury oraz pozostałych podmiotów realizujących zadania wynikające z Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Seminarium miało na celu poprawę jakości współpracy instytucji realizujących zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz poszerzenie katalogu dobrych praktyk w zakresie współpracy na rzecz pracy z rodziną i powrotu dzieci z pieczy zastępczej do domu rodzinnego.

Podczas Seminarium przeprowadzono szkolenie, którego tematem było: Przywiązanie i jego wpływ na rozwój człowieka. Styl przywiązania a zachowanie- problemy dzieci z pozabezpieczanymi stylami przywiązania. Celem szkolenia było min. zapoznanie uczestników z podstawowymi systemami regulacji emocji w teorii przywiązania.

Szkolenie poprowadziła dr Teresa Jadczak-Szumiło psycholog, doktor nauk społecznych, specjalizująca się w diagnozie i terapii neuropsychologicznej (neuropsychologia rozwojowa) dzieci we wczesnym okresie rozwoju. Pani doktor opracowała autorski program terapii dla dzieci porzuconych w zakresie regulacji przywiązania. Pracuje z rodzicami adopcyjnymi nad rekonstrukcją systemu przywiązania w sytuacji adopcji. Główne obszary zainteresowań zawodowych to neuropsychologia rozwojowa dzieci i powiązania pomiędzy układem nerwowym, a rozwojem człowieka.

Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 2

Tabela 4. Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 2

Lp.	Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	Liczba przeszkolonych kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych	347	243	214	115	16	90
2	Liczba rodzin zastępczych	2.129	2.078	2.000	1.925	1.876	1.855
3	Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych	3.363	3.320	3.101	2.961	2.924	2.852
4	Liczba rodzin zgłaszających gotowość przysposobienia (adopcji)	91 par	102 pary 2 osoby samotne	134 pary (w tym samotne)	131 pary (w tym 4 samotne)	49 rodzin	94 rodziny
5	Liczba zorganizowanych szkoleń dla kandydatów na rodziny adopcyjne – liczba osób zakwalifikowanych	6 grup 62 osoby	9 grup 128 osób	106 osób	55 rodzin i 3 osoby samotne	3 grupy 49 rodzin	33 rodziny
6	Liczba przeszkolonych kandydatów do pełnienia funkcji rodzin adopcyjnych	32 pary 2 osoby samotne	71 par 6 osób samotnych	56 par	45 par 3 osoby samotne	36 par 1 osoba samotna	45 par
7	Liczba rodzin zakwalifikowanych do przysposobienia*	28 par 2 osoby samotne	61 par 6 osób samotnych	76 par	116 osób (57 małżeństw i 2 samotne)	63 rodziny	51
8	Liczba dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, oczekujących na adopcje	610 zgłoszonych 217 zakwalifikowano	509 zgłoszonych 166 zakwalifikowano	368 zgłoszonych 147 zakwalifikowano	440 zgłoszonych 182 zakwalifikowano	485 zgłoszonych 176 zakwalifikowano	355 zgłoszonych 139 zakwalifikowano
9	Liczba dzieci adoptowanych	113	114	137	131	132	117
10	Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	1.125	1.068	1.045	1.066	976	934
11	Liczba dzieci kierowanych do pieczy zastępczej	576	638	684	554	461	524
12	Liczba dzieci powracających z pieczy zastępczej do rodzin naturalnych	153	124	174	146	287	388

*W programie wskaźnik zapisany jest „Liczba rodzin adopcyjnych”

Cel szczegółowy 3.

**Poprawa dostępu do informacji
o zakresie oferowanych form
pomocy dla rodzin
potrzebujących wsparcia**

Cel szczegółowy 3

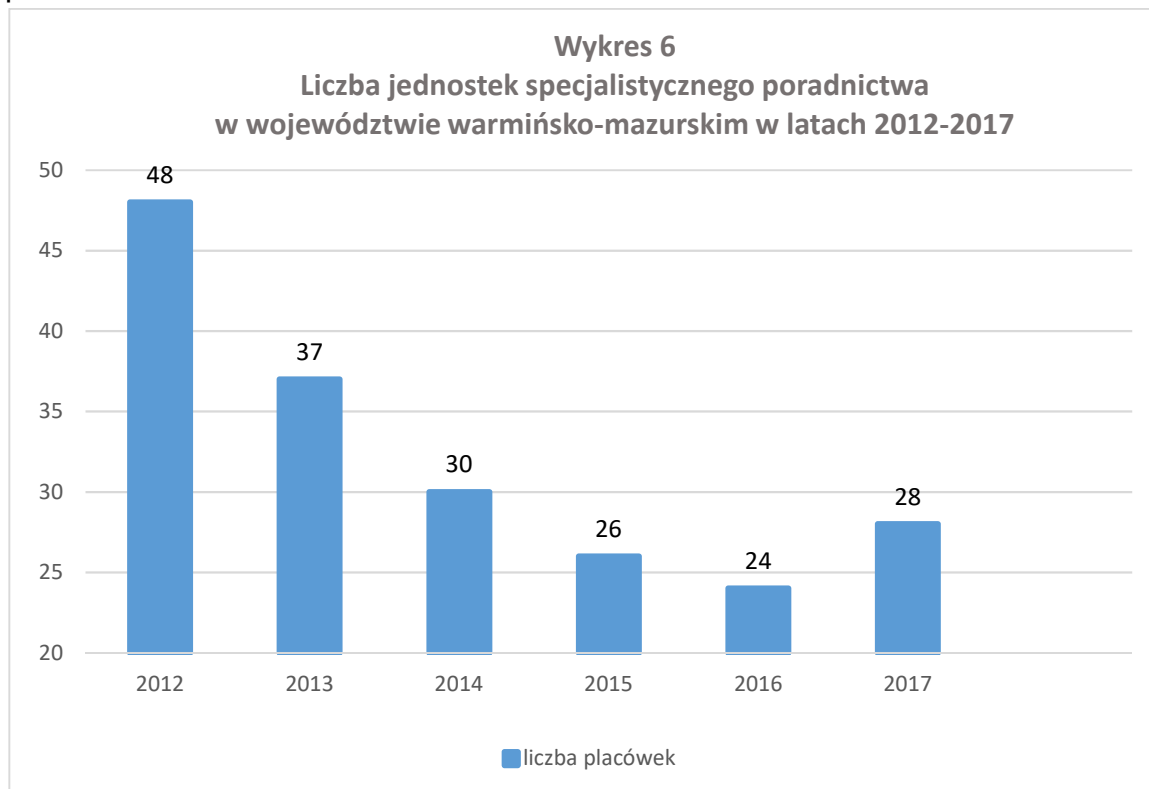
Działania:

W celu osiągnięcia odpowiednich efektów w zakresie poprawy dostępu do informacji o oferowanych formach pomocy rodzinom podejmowano szereg istotnych działań, m.in. dotyczących wzmocnienia współpracy w celu doskonalenia przepływu informacji między instytucjami w województwie.

1. Inicjowanie działań na rzecz utworzenia poradni specjalistycznych, co najmniej na poziomie powiatu

Zgodnie z art. 10 ust. 3 Ustawy głównymi formami pracy z rodziną są: konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, terapia i mediacja, usługi dla rodzin z dziećmi (w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne), pomoc prawna (szczególnie w zakresie prawa rodzinnego), jak również organizowanie dla rodzin spotkań (grup wsparcia i grup samopomocowych), mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji.

W województwie warmińsko-mazurskim praca z rodziną jest prowadzona we wszystkich formach wskazanych w Ustawie. Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne realizowane jest w dwudziestu ośmiu jednostkach specjalistycznego poradnictwa.

Dane: Infrastruktura pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego stan na dzień 31.12.2012 r., 31.12.2013 r., 31.12.2014 r., 31.12.2015 r.; 31.12.2016 r. oraz 31.12.2017 r.

Od 2012 do 2016 roku odnotowywało się stały spadek jednostek poradnictwa specjalistycznego w województwie warmińsko-mazurskim. W 2017 roku liczba jednostek wzrosła o 4 w porównaniu do roku 2016 i wynosiła 28.

W roku 2017 na wszelkiego rodzaju spotkaniach z udziałem pracowników ROPS przedstawiono możliwości finansowania działań na rzecz rozwijania poradnictwa specjalistycznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020.

2. Systematyczne uaktualnianie bazy instytucji i placówek świadczących pomoc rodzinie na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, zamieszczonej na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w roku 2017, podobnie jak w latach ubiegłych przeprowadził inwentaryzację infrastruktury pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego. Infrastruktura pomocy społecznej umieszczona jest na stronie internetowej <http://warmia.mazury.pl/polityka-spoeczna/pomoc-i-integracja-spoeczna/2009-infrastruktura-pomocy-spoecznej-województwa-stan-na-31-grudnia-2017>. Zawiera ona wykaz instytucji, placówek i organizacji pozarządowych świadczących pomoc rodzinie na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, tj.:

- ✓ Domy pomocy społecznej
- ✓ Rodzinne domy pomocy
- ✓ Placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym
- ✓ Ośrodki adopcyjne
- ✓ Ośrodki interwencji kryzysowej
- ✓ Poradnictwa specjalistycznego
- ✓ Mieszkania chronione
- ✓ Mieszkania rówieśnicze
- ✓ Ponadgminne środowiskowe domy samopomocy
- ✓ Gminne środowiskowe domy samopomocy
- ✓ Dzielne domy pomocy
- ✓ Domy dla matek
- ✓ Całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze
- ✓ Ogniska wychowawcze
- ✓ Świetlice terapeutyczno-socjologiczne
- ✓ Świetlice środowiskowe
- ✓ Praca podwórkowa
- ✓ Specjalistyczne ośrodki dla ofiar przemocy

3. Upowszechnianie wśród samorządów lokalnych informacji o bazie instytucji i placówek świadczących pomoc rodzinie na terenie województwa warmińsko-mazurskiego zamieszczonej na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie przekazał wszystkim samorządom gminnym i powiatowym województwa warmińsko-mazurskiego do dyspozycji oficjalną informację o możliwości korzystania z bazy instytucji świadczących pomoc dziecku i rodzinie.

Ponadto wiadomości o bazie danych rozpowszechniane były na konferencjach, spotkaniach i seminariach organizowanych przez ROPS. Infrastruktura pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. dostępna jest również w wersji do pobrania na stronie internetowej [www.warmia.mazury.pl](http://warmia.mazury.pl), w zakładce Polityka Społeczna/Pomoc i integracja społeczna.

4. Inicjowanie działań prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego wśród mieszkańców powiatów i gmin województwa warmińsko-mazurskiego w zakresie upowszechniania informacji o opracowanej bazie instytucji i placówek świadczących pomoc rodzinie na terenie województwa

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej rokrocznie aktualizuje dane dotyczące infrastruktury pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego. Za pośrednictwem strony internetowej [http://warmia.mazury.pl/](http://warmia.mazury.pl) zwraca się z prośbą do ośrodków pomocy społecznej oraz powiatowych centrów pomocy rodzinie z województwa warmińsko-mazurskiego o przesłanie informacji w zakresie:

- ✓ infrastruktury gminy,
- ✓ infrastruktura powiatu,
- ✓ podmiotów działających na rzecz osób starszych,
- ✓ aktualizacji danych teleadresowych.

Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 3

Tabela 5. Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 3

Lp.	Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017
1	Utrzymanie na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego bazy instytucji i placówek świadczących pomoc rodzinie na terenie woj. warmińsko-mazurskim	Bieżąca aktualizacja 1 bazy instytucji i placówek świadczących pomoc rodzinie na terenie województwa warmińsko-mazurskiego oraz umieszczanie jej na stronie internetowej Urzędu	Bieżąca aktualizacja 1 bazy instytucji i placówek świadczących pomoc rodzinie na terenie województwa warmińsko-mazurskiego oraz umieszczanie jej na stronie internetowej Urzędu	Bieżąca aktualizacja 1 bazy instytucji i placówek świadczących pomoc rodzinie na terenie województwa warmińsko-mazurskiego oraz umieszczanie jej na stronie internetowej Urzędu	Bieżąca aktualizacja 1 bazy instytucji i placówek świadczących pomoc rodzinie na terenie województwa warmińsko-mazurskiego oraz umieszczanie jej na stronie internetowej Urzędu	Bieżąca aktualizacja 1 bazy instytucji i placówek świadczących pomoc rodzinie na terenie województwa warmińsko-mazurskiego oraz umieszczanie jej na stronie internetowej Urzędu
2	Liczba poradni specjalistycznych	37	30	26	24	28

**Cel szczegółowy 4.
Poprawa infrastruktury oraz
wzrost liczby kadry
specjalistycznej podmiotów
wspierających rodzinę,
funkcjonujących
i nowoutworzonych na poziomie
lokalnym**

Cel szczegółowy 4

Działania:

Ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła do systemu pomocy społecznej funkcję asystenta rodziny, jako usługę społeczną kierowaną do rodzin z dziećmi przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Jest to osoba towarzysząca rodzinie w rozwiązywaniu codziennych problemów, zwłaszcza związanych z umiejętnościami samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Systemu wsparcia potrzebują również rodziny zastępcze. Najczęściej występujące problemy opiekuńczo-wychowawcze, z którymi spotykają się rodziny zastępcze w swojej codziennej pracy stanowią: trudności w nauce, nadpobudliwość i agresja, lęki i niepokoje, wycofanie, problemy w relacjach rówieśniczych¹⁴. Problemy te wyznaczają obszar pracy w szczególności koordynatorom pieczy zastępczej, ponieważ jest to grupa pracowników służb społecznych, z którymi rodziny zastępcze kontaktują się najczęściej. Dodatkowo rodziny zastępcze zgłaszają potrzebę zintensyfikowania kontaktów z psychologami i pedagogami¹⁵.

Podjęcie pracy z rodziną mającą trudności opiekuńczo-wychowawcze przez asystenta rodziny i wczesna interwencja specjalistów wszystkich instytucji może przyczynić się do poprawy funkcjonowania opiekuńczo-wychowawczego rodzin i tym samym oddalenia ryzyka umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Dlatego też kluczowe jest posiadanie przez gminy odpowiedniego zaplecza specjalistycznej kadry pracującej z rodziną.

1. Inicjowanie działań na rzecz zatrudnienia specjalistycznej kadry w jednostkach wspierających rodzinę

Dane nt. dynamiki zatrudnienia asystentów rodziny zostały przedstawione w ramach działania 5, I celu szczegółowego *Programu* w niniejszym Raporcie. W 2017 roku większość asystentów rodziny zatrudnionych było na umowę o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy (146 osób). Zatrudnienie asystentów rodziny na umowę o pracę wykazuje tendencję wzrostową od roku wprowadzania Ustawy.

¹⁴ *Rodzinne formy pieczy zastępczej w województwie warmińsko-mazurskim – analiza wieloaspektowa*. Raport opracowany na zlecenie Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Toruń 2013, s. 90-91, https://www.efs.2007-2013.gov.pl/analizyraportypodsumowania/baza_projektow_badawczych_efs/documents/rodzinne_formy_pieczy_zastepczej_woj_wm.pdf, odczyt z dnia 31.05.2017 r.

¹⁵ Tamże, s. 91

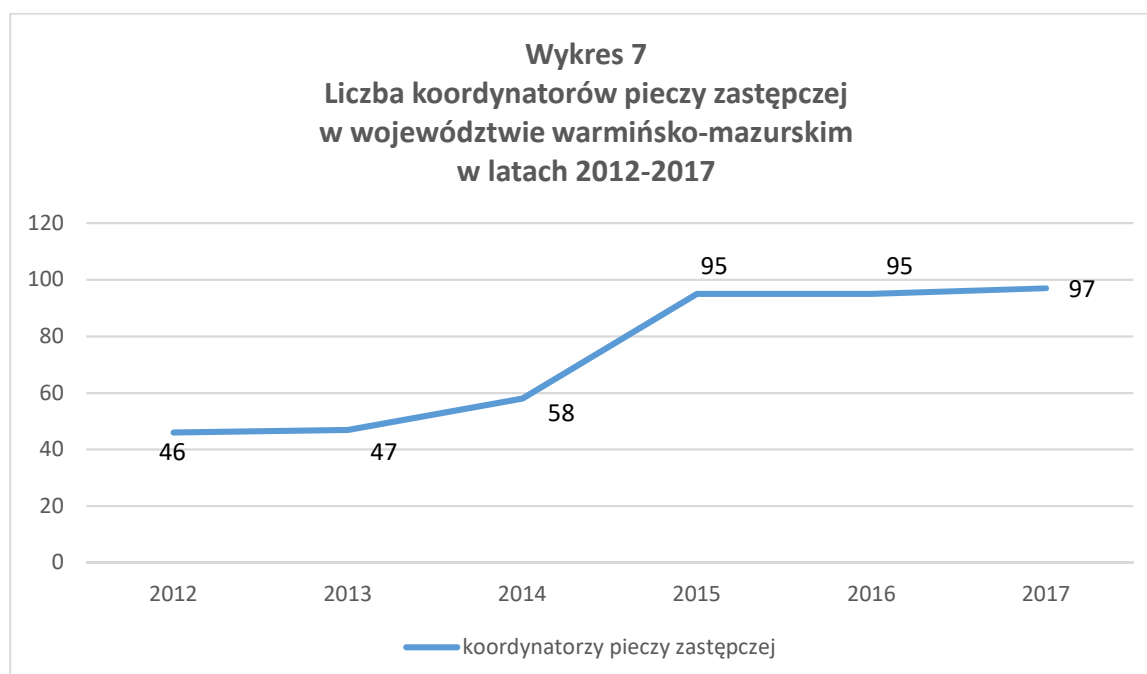
Tabela 6. Dynamika form zatrudnienia asystentów rodziny w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2013-2017

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017
Zatrudnienie na umowę o pracę	73	89	116	127	146
Zatrudnienie w ramach umowy o świadczenie usług	127	127	90	74	38

Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres 01.07.2012 r.-31.12.2012 r., 01.07.2013 r.-31.12.2013 r., 01.07.2014 r.-31.12.2014 r., 01.07.2015 r.-31.12.2015 r., 01.07.2016 r.-31.12.2016 r. oraz 01.07.2017 r.-31.12.2017 r.

Rodziny zastępcze i prowadzący rodzinne domy dziecka mogą zostać objęci opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Objęcie opieką następuje na wniosek rodziny zastępczej/ prowadzącego rodzinny dom dziecka. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej zatrudniony jest przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na warunkach określonych w Ustawie.

Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności udzielanie pomocy rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji ich zadań w zakresie sprawowania pieczy zastępczej. Liczba koordynatorów pieczy zastępczej zatrudnianych na zasadach określonych Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wzrasta rokrocznie od roku wejścia Ustawy w życie.

Dane: Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres 01.07.2012 r.-31.12.2012 r., 01.07.2013 r.-31.12.2013 r., 01.07.2014 r.-31.12.2014 r., 01.07.2015 r.-31.12.2015 r., 01.07.2016 r.-31.12.2016 r. oraz 01.07.2017 r.- 31.12.2017 r.

Liczba koordynatorów pieczy zastępczej w województwie warmińsko-mazurskim w okresie obowiązywania Ustawy rokrocznie wzrastała i podwoiła się w roku 2015 w porównaniu z rokiem jej wprowadzenia w życie. W latach 2015-2017 nie występowały większe zmiany w zatrudnieniu koordynatorów. Wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. w województwie zatrudnionych było 97 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, z czego 95 przez jednostkę organizacyjną powiatu, a 2 przez inny podmiot działający na zlecenie powiatu.

Coroczne monitoringi wdrażania *Programu*, pozwoliły na przesłanie zatrudnienia specjalistów w jednostkach PCPR i OPS. Zatrudnienie specjalistów w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2013-2017 prezentuje Tabela poniżej.

Tabela 7. Liczba specjalistów w jednostkach pomocy społecznej w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2013-2017

Wyszczególnienie:	2013	2014	2015	2016	2017
Pedagodzy	54	54	54	49	44
Psycholodzy	95	93	93	87	69
Terapeuci	54	49	49	46	45
Inni	55	53	49	48	132

Źródło: Dane w latach 2012-2016 na podstawie Raportu z monitoringu wdrażania w roku 2013, 2014, 2015 i 2016 Programu Wspierania Rodziny i systemu Pieczy Zastępczej w województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017. Dane w roku 2017 na podstawie ankiet Monitoringu wdrażania w roku 2017 Programu Wspierania Rodziny i systemu Pieczy Zastępczej w województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017.

Powyższe dane wskazują na ograniczony dostęp do specjalistów działających w zakresie wspierania rodziny.

Usługi specjalistyczne świadczone są w jednostkach pomocy społecznej na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Stan infrastrukturalny wybranych jednostek w latach 2013-2017 prezentuje Tabela poniżej.

Tabela 8. Wybrane instytucje infrastruktury pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego w latach 2013-2017

L.p.	Rodzaj placówek	2013		2014		2015		2016		2017	
		Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba placówek	Liczba miejsc
1.	Ośrodki adopcyjne	1+2 filie	-	1+2 filie	-	1+2 filie	-	1+2 filie	-	1+2 filie	-
2.	Placówki świadczące usługi w zakresie interwencji kryzysowej	26	152	20	121	16	-	17	-	17	-
3.	Jednostki i punkty poradnictwa specjalistycznego w tym rodzinnego*	37	-	30	-	26	-	24 ↓	-	28 ↑	-
4.	Domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	4 + 2 filie	58	6 + 2 filie	115	6 + 2 filie	115	6	105	6	106
5.	Specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	3	65	3	65	3	65	3	55	3	55

Opracowanie na podstawie Infrastruktury pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego stan na dzień 31.12.2013 r., 31.12.2014 r., 31.12.2015 r., 31.12.2016 r. oraz 31.12.2017 r.

*Dane przedstawione również w ramach działania 1, 3 celu szczegółowego Programu. Przetawione w zestawieniu porównawczo.

Powyższe zestawienie wskazuje, że przy względnie stałej liczbie większości instytucji wzrostową tendencję w szczególności wykazuje liczba jednostek i punktów poradnictwa specjalistycznego.

W roku 2017 na wszelkiego rodzaju konferencjach, seminariach oraz spotkaniach wskazywano na potrzebę finansowania oraz możliwości finansowe w ramach RPO WiM 2014-2020 w zakresie zatrudnienia specjalistycznej kadry wspierającej rodzinę i dziecko.

Jedną z inicjatyw organizowanych przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego mającą na celu promocję nowoczesnych oraz twórczych rozwiązań w dziedzinie pomocy i integracji społecznej, jest przyznawanie Nagród i Wyróżnień Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego za wybitne osiągnięcia w dziedzinie pomocy i integracji społecznej.

17 listopada 2017 roku w Salach Kopernikowskich Olsztyńskiego Zamku odbyła się uroczystość wręczenia ww. Nagród i Wyróżnień. Przyznano 6 nagród indywidualnych, 4 wyróżnienia oraz 3 nagrody zespołowe; w tym dla osób pracujących z rodziną.

2. Uświadomienie potrzeby systematycznego podnoszenia kwalifikacji kadry instytucji wspierających rodziny (m.in. studia podyplomowe, szkolenia, kursy, warsztaty)

Realizując ustawowe zadania z zakresu pomocy społecznej określone w art. 21 pkt 2 Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej dotyczące organizowania szkoleń zawodowych kadr pomocy społecznej, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej zorganizował w latach 2013-2017 **41 szkoleń** dla pracowników jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej (ośrodków pomocy społecznej, domów pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie, placówek opiekuńczo-wychowawczych, środowiskowych domów samopomocy), w ramach których przeszkolono łącznie **1453 osoby**.

W 2017 r. ROPS zorganizował 9 szkoleń, podczas których ze wsparcia skorzystało 297 osób. Odbyły się one w formie ośmiu szkoleń trzydniowych oraz jednego szkolenia dwudniowego.

W monitorowanym roku zorganizowano m. in. dwudniowe „Szkolenie dla kadry kierowniczej jednostek organizacyjnych pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego”. Przedmiotem szkolenia była prezentacja Raportu Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę pt. „Dzieci się liczą 2017” oraz wynikających z nich rekomendacji, prezentacja dobrych praktyk w zakresie realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014- 2020 – Oś priorytetowa 11 Włączenie społeczne, a także informacja nt. Wpływu Programu „Rodzina 500+” na aktywizację społeczną i zawodową w województwie warmińsko-mazurskim. Ponadto poruszano zagadnienia dotyczące zakresu i rodzaju kontroli sprawowanej przez Wojewodę nad realizacją zadań w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, a także tematy związane z efektywnością zarządzania zespołem ludzkim. W szkoleniu uczestniczyło 98 osób.

Pozostałe szkolenia zrealizowane w 2017 roku:

ROK	TEMAT SZKOLENIA	LICZBA UCZESTNIKÓW
2017	„Metody pracy z trudnym klientem”	26
	„Praca z osobą z zaburzeniami psychicznymi w tym z osobą starszą”	25
	„Uzależnienia- problem całej rodziny”	25
	„Negocjacje i mediacje w pracy socjalnej”	25
	„Diagnoza, wczesna interwencja, strategie komunikacyjne w sytuacjach konfliktowych w pracy z rodziną zastępczą”	25
	„Zarządzanie emocjami, przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu – trening motywacyjny”	50
	„Nowoczesne metody zarządzania projektem w pomocy społecznej”	23

Dane: Sprawozdanie z realizacji szkoleń dla kadry jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej przeprowadzonych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko –Mazurskiego w Olsztynie od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku.

Na podstawie danych uzyskanych z ankiet w ramach monitoringu wdrażania *Programu* za rok 2017 ustalono, że 69 jednostek OPS oraz 16 jednostek PCPR przeszkoliło swoich pracowników w zakresie pracy z rodziną.

3. Inicjowanie poprawy warunków infrastrukturalnych umożliwiających odpowiednią jakość udzielanych usług

W 2017 roku Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego w ramach wdrażania Osi Priorytetowej 11 *Włączenie społeczne*, ogłosił 14 konkursów oraz 1 nabór pozakonkursowy w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020. Nabory ogłoszone były w ramach trzech Działań/Poddziałań:

- ❖ **11.1** Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie (8 konkursów)
- ❖ **11.2** Ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym (6 konkursów).
- ❖ **11.3.2** Koordynacja ekonomii społecznej w regionie (nabór pozakonkursowy).

4. Systematyczne badanie potrzeb w zakresie uruchomienia w województwie warmińsko-mazurskim regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego

Zgodnie z art. 183 pkt. 1 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań własnych samorządu województwa należy m.in. prowadzenie regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych oraz interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych. W okresie obowiązywania Ustawy placówki nie zostały uruchomione na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej od 2012 r. podejmuje działania na rzecz zdiagnozowania potrzeby uruchomienia regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej. W roku 2015 podjęto działania w celu utworzenia placówki w województwie, jednak nie uzyskano wsparcia ze strony Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. W latach 2012-2017 rokrocznie zwracano się z prośbą, do powiatowych centrów pomocy rodzinie, o dane na temat liczby oraz stanu zdrowia dzieci wymagających umieszczenia w przedmiotowej placówce.

Regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna zapewnia pieczę zastępczą dzieciom wymagającym szczególnej opieki, które ze względu na stan zdrowia, wymagający stosowania zarazem specjalistycznej opieki i rehabilitacji, nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej w tym samym czasie może zostać umieszczonych nie więcej niż 30 dzieci. W szczególnych przypadkach wojewoda może zezwolić na umieszczenie większej liczby dzieci, nie większej jednak niż 45. Regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna jest nadzorowana przez wojewodę.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie rokrocznie w okresie 2012-2017 prowadził monitoring zapotrzebowania na uruchomienie regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej. W 2017 roku zgłoszono 22 dzieci przez 8 powiatowych centrów pomocy rodzinie. Ze względu na okoliczności dot. małoletnich wskazane przez jednostki zgłaszające, tj. stan zdrowia oraz rodzaj wymaganej opieki, do placówki kwalifikują się wszystkie zgłoszone dzieci (umieszczone w trybie art. 95 ust. 1 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ze względu na stan zdrowia)¹⁶.

Należy zauważyć, iż większość zgłoszonych małoletnich (17 dzieci) przebywało w rodzinnej pieczy zastępczej (11 dzieci) lub placówce opiekuńczo-wychowawczej (6 dzieci). Dzieci przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej przebywały w rodzinach

¹⁶ Materiały ROPS, Opracowanie na podstawie danych zebranych z powiatowych centrów pomocy rodzinie województwa warmińsko-mazurskiego w ramach monitoringu zapotrzebowania na uruchomienie placówki opiekuńczo-terapeutycznej w roku 2017

zastępczych, które nie mają charakteru specjalistycznego. Pozostałe dzieci przebywały w regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych w innych województwach (5 dzieci).

W związku ze zgłoszeniem znacznej liczby dzieci do umieszczenia w placówce, w 2018 r. podjęto temat utworzenia placówki opiekuńczo – terapeutycznej na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

5. Inicjowanie tworzenia placówek wsparcia dziennego prowadzonych w formie opiekuńczej (w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych), specjalistycznej w formie pracy podwórkowej, realizowanej przez wychowawcę

W ramach wsparcia rodziny ustawodawca przewidział również działania skierowane do dziecka. Może ono zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania, bądź też podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta.

W latach 2012-2017 w województwie warmińsko-mazurskim nieprzerwanie istniały placówki wsparcia dziennego w postaci: świetlic środowiskowych, świetlic terapeutycznych i socjoterapeutycznych.

Poniżej w Tabeli przedstawiono zestawienie obrazujące szczegółowo liczbę świetlic środowiskowych oraz terapeutycznych i socjoterapeutycznych w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2012-2017.

Tabela 9. Wybrane placówki wsparcia dziennego w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2012-2017

Rok	Świetlice środowiskowe		Świetlice terapeutyczne i socjoterapeutyczne	
	Liczba świetlic	Liczba miejsc	Liczba świetlic	Liczba miejsc
2012	129	2975	27	858
2013	104	2692	23	782
2014	76	1862	21	681
2015	74	2449	20	654
2016	67	1699	20	666
2017	74	2351	20	643

Dane: Infrastruktura pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego stan na dzień 31.12.2012 r., 31.12.2013 r., 31.12.2014 r., 31.12.2015 r., 31.12.2016 r. oraz 31.12.2017 r.

W latach 2012-2017 odnotowano ogólnie spadek liczby placówek wsparcia dziennego, zarówno świetlic środowiskowych, jak również świetlic terapeutycznych i socjoterapeutycznych. Liczba świetlic środowiskowych w roku 2015 spadła niemal o 50 % w relacji do 2012 roku. Do roku 2014 proporcjonalnie spadała liczba miejsc w nich, natomiast tendencja spadkowa liczby miejsc w świetlicach terapeutycznych i socjoterapeutycznych utrzymała się do roku 2015. W 2015 roku odnotowano wzrost

liczby miejsc w świetlicach środowiskowych, przy utrzymującym się spadku liczby placówek. W 2016 roku tendencja spadkowa liczby świetlic środowiskowych utrzymała się. Liczba świetlic terapeutycznych i socjoterapeutycznych utrzymała się na tym samym poziomie, jednak mogło z nich skorzystać o 8 osób więcej.

W 2017 r. odnotowano utworzenie 7 nowych świetlic środowiskowych, a co za tym idzie wzrosła liczba miejsc w tych placówkach o 652. W przypadku drugiego typu świetlic utrzymała się ta sama liczba placówek, co w 2016 r. natomiast spadła liczba miejsc o 23.

Analiza sytuacji rodzin korzystających z systemu wsparcia pomocy społecznej w województwie warmińsko-mazurskim wskazuje, iż poziom uczestnictwa dzieci klientów pomocy społecznej w dodatkowych zajęciach jest niezadowolający. Blisko 50 % badanych w 2011 roku rodzin wskazało, że żadne z ich dzieci nie brało udziału w takich zajęciach. Istotnym determinantem powyższego stanu rzeczy jest brak wystarczającej oferty zajęć w szczególności na obszarach wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego. Analiza wskazała również na bariery finansowe i uciążliwość dojazdów¹⁷. Powyższe bariery i niewystarczająca infrastruktura mogą prowadzić do pogłębienia wykluczenia społecznego dzieci i młodzieży z rodzin korzystających z pomocy społecznej na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. W ocenie pracowników socjalnych sposób spędzania czasu wolnego przez rodziców korzystających z pomocy społecznej i ich dzieci jest w większości sytuacji bierny, mało efektywny (głównie oglądanie telewizji)¹⁸.

6. Upowszechnianie informacji na temat możliwych do osiągnięcia efektów dzięki zleceniu przez samorządy zadań z zakresu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej podmiotom niepublicznym

W roku 2017 odbyły się spotkania informujące o konkursach w ramach działań z zakresu wspierania rodziny w ramach RPO WiM 2014-2020. Informacje te umieszczane są również na stronie internetowej Urzędu.

¹⁷ *Sytuacja rodzin korzystających (...), dz. cyt., s. 60*

¹⁸ *Problem wykluczenia społecznego dzieci i młodzieży z rodzin korzystających z pomocy społecznej na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w ocenie pracowników socjalnych. Raport z badań, Raport z badania zrealizowanego na zamówienie Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2010, s. 108, http://www.efs.2007-2013.gov.pl/AnalizyRaportyPodsumowania/baza_projektow_badawczych_efs/Documents/Problem_wykluczenia_a_spolecznego_dzieci_i_mlodziwy_woj_wm.pdf, odczyt z dnia 16.05.2017 r.*

Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 4

Tabela 10. Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 4

Lp.	Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017
1	Liczba psychologów, pedagogów, prawników, terapeutów i innych specjalistów zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej	Pedagog: 58 Psycholog: 95 Terapeuta: 54 Inni: 55	Pedagog: 54 Psycholog: 93 Terapeuta: 49 Inni: 53	Specj.ds rodziny: 54 Psycholog: 93 Terapeuta: 49 Inni: 49	Pedagog: 49 Psycholog: 87 Terapeuta: 46 Inni: 48	Pedagog: 44 Psycholog: 69 Terapeuta: 45 Inni: 132
2	Liczba nowoutworzonych podmiotów działających na rzecz rodziny	14	12	11	8	
3	Liczba świetlic socjoterapeutycznych, opiekuńczo-wychowawczych, z programem socjoterapeutycznym	23	21	20	20	20
4	Liczba zatrudnionych asystentów rodziny	200	216	206	201	184
5	Liczba osób, które podniosły swoje kwalifikacje w zakresie pracy z rodziną	790	672	476	1171	
6	Liczba podmiotów niepublicznych, którym samorządy zleciły zdania z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej	11	6	6	7	

Cel szczegółowy 5.
Poprawa współpracy podmiotów
działających na rzecz rodziny w
środowiskach lokalnych

Cel szczegółowy 5

Działania:

W ramach realizacji niniejszego celu podejmowano szereg inicjatyw mających na celu upowszechnienie współpracy jednostek samorządu terytorialnego, kościołów i organizacji pozarządowych. Przykładem podjętej inicjatywy ww. zakresie jest zorganizowanie w okresie od stycznia do kwietnia 2016 roku przez ROPS we współpracy ze Stowarzyszeniem Pomocy Dzieciom i Rodzinie ARKA im. Ks. Juliana Żołnierkiewicza w Olsztynie czterech spotkań szkoleniowych w ramach wdrażania pilotażowego programu pn. „Metoda budowania strategii w pracy z dzieckiem i rodziną”. Spotkania odbyły się w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kętrzynie. Uczestniczyli w nim pracownicy domu dziecka, asystenci rodziny, koordynatorzy pieczy zastępczej dzielnicowi oraz pracownicy społeczni powiatu kętrzyńskiego. Celem spotkań szkoleniowych było wypracowanie modelu współpracy lokalnej na rzecz rodziny i dziecka.

W 2016 oraz 2017 roku odbyły się dwa spotkania dyrektorów/kierowników powiatowych centrów pomocy rodzinie województwa warmińsko-mazurskiego w siedzibie W-MOA w Olsztynie. Spotkania miały na celu zacieśnienie współpracy ww. instytucji.

Ponadto, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego realizował w 2017 roku *Program współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*. W jego ramach rokrocznie przeprowadzane są otwarte konkursy ofert na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Liczbę zadań dofinansowanych w konkursach w ramach powyższych obszarów prezentuje tabela poniżej.

Tabela 11. Otwarte konkursy ofert na realizację zadań w zakresie pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, rehabilitacji zawodowej i społecznej

Zadania z zakresu	2014		2015		2016		2017	
	Liczba dofinansowanych zadań	Łączna kwota dofinansowania (w tys. zł)	Liczba dofinansowanych zadań	Łączna kwota dofinansowania (w tys. zł)	Liczba dofinansowanych zadań	Łączna kwota dofinansowania (w tys. zł)	Liczba dofinansowanych zadań	Łączna kwota dofinansowania (w tys. zł)
Pomocy społecznej	19	149 000 zł	19	129 000 zł	13	129 600 zł	16	129 600 zł
Profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	16	210 000 zł	26	200 000 zł	11	80 000 zł	16	161 200 zł
Rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych	10	200 000 zł	10	200 000 zł	10	200 000 zł	9	200 000 zł

Dane: Sprawozdania z realizacji Programu Współpracy Samorządu Województwa Warmińsko – Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie za lata 2014, 2015, 2016 i 2017. Dane cząstkowe opracowane przez ROPS

W ramach dotacji udzielonych organizacjom pozarządowym w zakresie: pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych w 2017 r. dofinansowano m.in.:

1. Wydanie dwóch numerów biuletynu promującego działania realizowane w ramach XIX Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny, tj. biuletynu inauguracyjnego i biuletynu podsumowującego XIX Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny.
2. Działania z zakresu przeciwdziałania narkomanii.
3. Działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym zorganizowanie i przeprowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej poświęconej przeciwdziałaniu przemocy wobec kobiet w dniach 1 listopada – 10 grudnia 2017 r.
4. Zajęcia rehabilitacyjne grupowe i indywidualne, szkolenia, warsztaty i kursy dla osób niepełnosprawnych, ich rodzin i opiekunów.

1. Inicjowanie tworzenia sieci/partnerstw podmiotów współpracujących na rzecz wsparcia rodziny w środowiskach lokalnych

Na podstawie danych uzyskanych z ankiet w ramach monitoringu Programu przeprowadzonych wśród OPS województwa warmińsko-mazurskiego (84 odpowiedzi OPS) wynika, że 27 placówek nawiązało współpracę (w postaci sieci lub partnerstw) z podmiotami pracującymi na rzecz wsparcia rodziny w środowiskach lokalnych w

2017 roku. Odpowiedzi w ankietach wskazują na nawiązanie współpracy z 57 podmiotami/institucjami. Część podmiotów kontynuuje nawiązaną we wcześniejszych latach współpracę.

Spośród ankietowanych jednostek, część placówek wskazało na brak potrzeby nawiązywania współpracy, inne nie nawiązały współpracy bez podania przyczyny, kolejne wskazały na brak podmiotów do współpracy. W kilkunastu placówkach realizowana jest nieformalna współpraca z innymi podmiotami; natomiast nie są podpisane oficjalne porozumienia o współpracy.

Ankietowane podmioty wskazały na bariery w inicjowaniu sieci/partnerstw w zakresie wspierania rodziny. Barierymi tymi są: brak liderów/inicjatora, brak inicjatyw, brak partnerów, brak podmiotów pracujących na rzecz wsparcia rodziny w gminie, brak organizacji pozarządowych na terenie gminy, brak specjalistów, przeciążenie pracą administracyjną, brak zainteresowania, brak ofert współpracy od potencjalnych partnerów, brak organizacji partnerskich chętnych do współpracy, brak środków finansowych oraz lokali potrzebnych to tego rodzaju aktywności.

Najczęściej wskazywanymi podmiotami i specjalistami, z którymi współpracowały jednostki pomocy społecznej w roku 2017 były: powiatowe centra pomocy rodzinie, ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, szkoły, przedszkola, sądy, policja, związek harcerstwa polskiego, zespół opieki zdrowotnej, zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, ośrodki kultury, pedagog szkolny oraz kuratorzy sądowi.

Dane z powiatowych centrów pomocy rodzinie w ramach monitoringu *Programu* (odpowiedzi z 17 PCPR) wskazują na niski poziom zaangażowania powiatów w tworzenie sieci lub partnerstw współpracy. Tylko 5 centrów zgłosiło nawiązanie współpracy. Głównymi przyczynami braku nawiązywania współpracy było brak partnerów oraz brak potrzeby nawiązywania współpracy. Zgłoszono ponadto kontynuowanie wcześniej nawiązanej współpracy oraz współpracę nieformalną. Najczęstszymi podmiotami łączącymi się w partnerstwa były: ochotniczy hufiec pracy, organizacje pozarządowe oraz współpraca gmina-powiat.

W 2017 roku pracownicy ROPS promowali korzyści płynące z nawiązywania sieci/partnerstw w kontekście możliwości finansowania działań na rzecz wspierania rodziny w ramach RPO WiM 2014-2020.

2. Upowszechniano „dobre praktyki” w zakresie współpracy podmiotów działających na rzecz rodziny w środowiskach lokalnych

Opracowano m.in. kampanię propagującą ideę rodzicielstwa zastępczego, podjęto stałą współpracę ze szkołami oraz współorganizację pikników rodzinnych. Zrealizowano projekt socjalny pt. „Piknik rodzinny”. Przeprowadzono również liczne kampanie społeczne. Organizowano liczne warsztaty, wycieczki i festyny. Rodziny

otrzymały wsparcie poprzez działania interpersonalne oraz konsultacje specjalistyczne: prawne, psychologiczne, rodzinne i zawodowe.

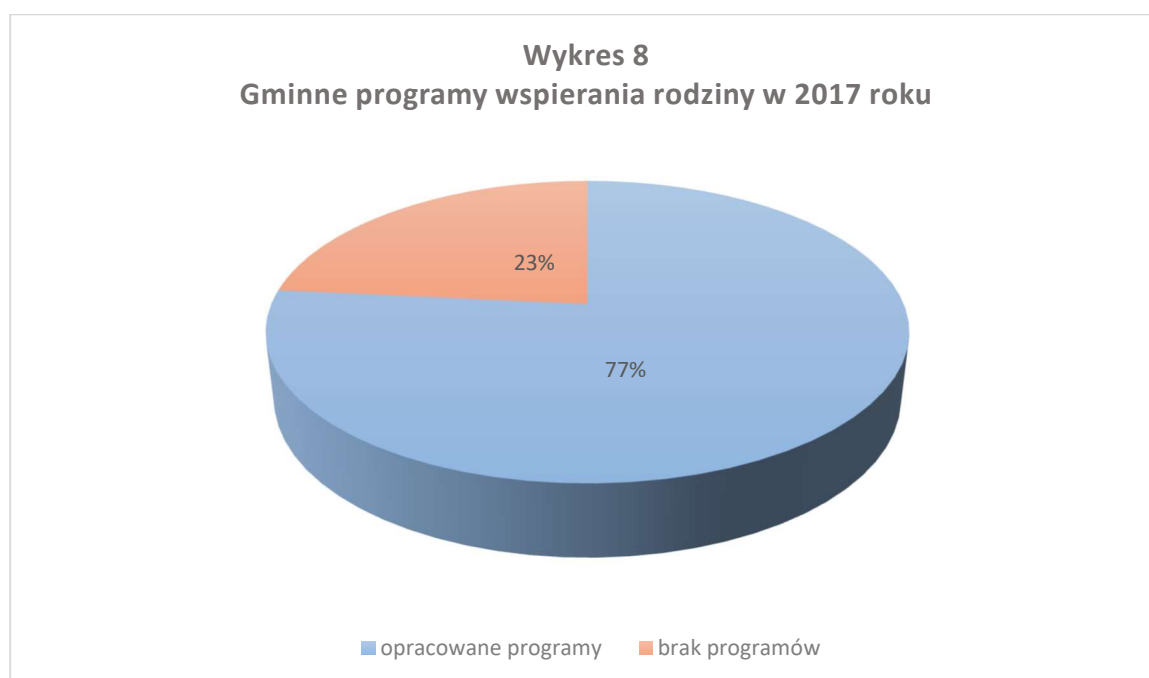
„Dobre praktyki” współpracy na rzecz wspierania rodzin były promowane rokrocznie na łamach Biuletynu Rady ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz w ramach inicjatyw lokalnych Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny. W 2017 r. wydano 38 i 39 numer Biuletynu Rady.

3. Uświadamianie potrzeby uwrażliwienia środowiska lokalnego na właściwe reagowanie w przypadku problemów/kryzysów przeżywanych przez rodziny

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego podejmuje systematyczne działania mające na celu uwrażliwienie środowisk lokalnych na potrzeby rodzin przeżywających problemy/kryzysy.

Na podstawie ankiet Monitoringu uzyskano dane, z których wynika, że wszystkie powiaty opracowały 3-letnie powiatowe programy rozwoju pieczy zastępczej. Natomiast w przypadku gmin- 75 (N=98) opracowało 3-letnie gminne programy wspierania rodziny.

W roku 2017 gminne programy wspierania rodziny zostały opracowane przez blisko 77 % wszystkich gmin województwa warmińsko-mazurskiego.

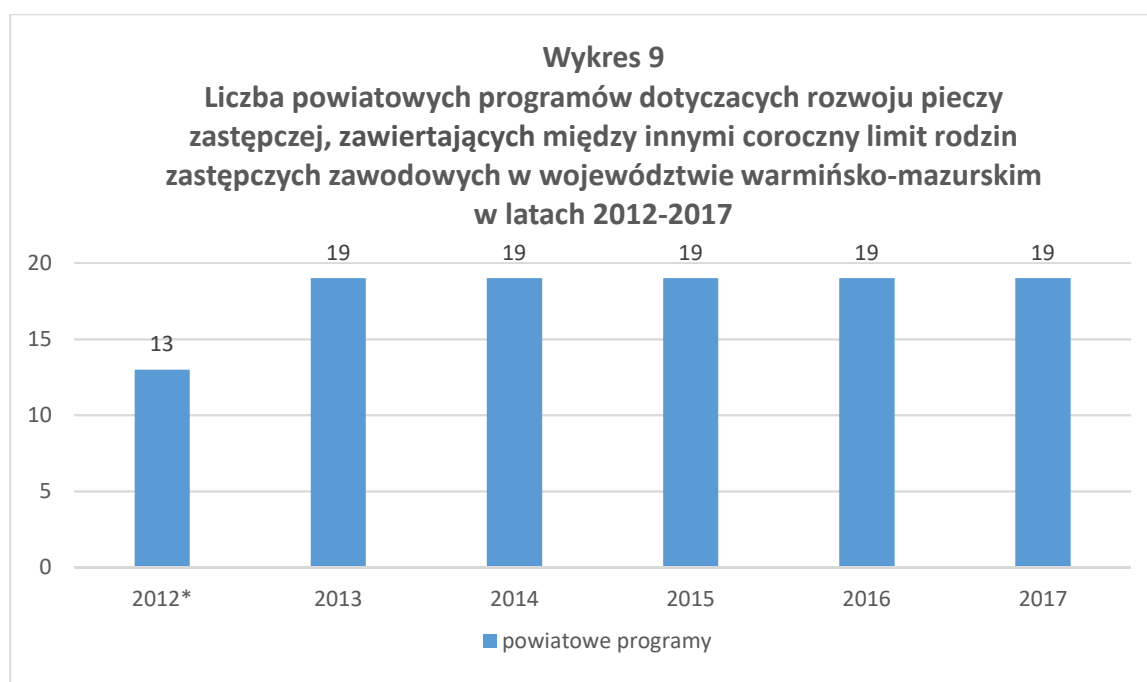

Dane na podstawie ankiet Monitoringu wdrażania w roku 2017 Programu Wspierania Rodziny i systemu Pieczy Zastępczej w województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017, N=98

Opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych należy do zadań własnych powiatu (art. 180 ust. 1 Ustawy

o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej). Program zostaje przyjęty uchwałą rady powiatu w celu usprawnienia realizacji zadań nałożonych Ustawą na powiaty oraz pozyskania na nie zewnętrznych środków finansowych.

*Dane na dzień 30 kwietnia 2012 roku

Dane w latach 2012-2015 na podstawie Raportu z monitoringu wdrażania w roku 2013, 2014, 2015 „Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017”. Dane za rok 2016 na podstawie ankiet Monitoringu wdrażania w roku 2016 „Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017”

W pierwszym roku obowiązywania Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej uchwalono i rozpoczęto wdrażanie programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych w 13 gminach. W kolejnym roku wszystkie powiaty województwa warmińsko-mazurskiego opracowały ww. program. Poziom 100 % opracowanych powiatowych programów utrzymał się rokrocznie do 2017 roku.

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego od 7 lat systematycznie organizuje wojewódzkie konferencje „Solidarni przeciw przemocy wobec kobiet – Biała Wstążka”. 27 listopada 2017 r. odbyła się VII Wojewódzka Konferencja w ramach Kampanii „Biała Wstążka”, zorganizowana przez Fundację Instytut Badań i Edukacji Społecznej z Olsztyna. W konferencji pod hasłem „**Stop przemocy wobec kobiet – jak pomóc skutecznie**” wzięło udział 87 osób. Stowarzyszenie otrzymało dofinansowanie na zorganizowanie konferencji w ramach otwartego konkursu ofert. Relacja z konferencji została opublikowana w Gazecie Olsztyńskiej, tygodnikach

lokalnych oraz na stronie internetowej Gazety Olsztyńskiej. Konferencja została dofinansowana ze środków Samorządu Województwa.

W czasie kampanii przeprowadzono prasowe akcje informacyjne oraz inicjatywę dni otwartych, w której udział wzięło 65 instytucji na terenie województwa warmińsko – mazurskiego.

Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 5

Tabela 12. Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 5

Lp	Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017
1	Liczba sieci/partnerstw podmiotów współpracujących na rzecz wsparcia rodziny w środowiskach lokalnych	56 gmin 12 powiatów	60 gmin 19 powiatów	72 gminy 19 powiatów	70 gmin 19 powiatów	
2	Liczba „dobrych praktyk” w zakresie współpracy podmiotów działających na rzecz rodziny, zamieszczonych na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Obecnie trwają prace nad utworzeniem zakładki „dobre praktyki” na stronie internetowej ROPS Biura ds. wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz polityki prorodzinnej	5 Dobrych Praktyk w Bazie Danych Biura/brak możliwości technicznych ze strony Urzędu Marszałkowskiego na utworzenie odrębnej zakładki	5 Dobrych Praktyk w Bazie Danych Biura/brak możliwości technicznych ze strony Urzędu Marszałkowskiego na utworzenie odrębnej zakładki	Zmiana strony internetowej- dane w opracowaniu	Informacje z zakresu dobrych praktyk były umieszczane w innych źródłach: Biuletyn Rady ds. rodzin, Biuletyn Ekonomia społeczna na Warmii i Mazurach

**Cel szczegółowy 6.
Zwiększenie świadomości
lokalnych samorządów
o korzyściach społecznych
i ekonomicznych wynikających ze
wsparcia rodzin**

Cel szczegółowy 6

Działania:

Program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017 duży nacisk kładzie na działania wspomagające rodzinę w prawidłowym funkcjonowaniu i wychowywaniu dzieci, przeciwdziałające powstawaniu problemów lub pozwalające rozwiązywać je we wczesnym okresie ich pojawiania się.

Również w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 w obszarze PI 9iv - Ułatwienie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych zaplanowano wsparcie ukierunkowane na ułatwienie osobom wykluczonym i /lub zagrożonym wykluczeniem społecznym dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym. Już od roku 2014 upowszechniane są w województwie przedsięwzięcia, które można będzie wdrażać w nowym okresie programowania na rzecz rodzin, mające na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Muszą one zakładać możliwość dostępu do usług społecznych, umożliwiających integrację społeczną oraz aktywizację społeczno-zawodową, które pozwolą wyeliminować dysfunkcje osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Szczególnie wsparcie rodziny (np. m. in. poprzez poradnictwo rodzinne, pokrycie kosztów asystenta rodzinnego, koordynatora pieczy zastępczej, skierowanie i sfinansowanie terapii psychologicznej dla rodzin) ma pomagać im w aktywniejszym udziale w życiu społecznym oraz powrocie na rynek pracy. Ekonomicznymi korzyściami wynikającymi z wdrażania projektów RPO WiM 2014-2020 może być przede wszystkim zmniejszenie się ilości pobieranych świadczeń społecznych i socjalnych. Idąc dalej tym torem można zauważyć pewną zależność: im lepiej funkcjonować będą rodziny w województwie warmińsko-mazurskim, tym mniej dzieci trafi do pieczy zastępczej, co z punktu ekonomicznego jest korzystniejsze dla budżetu państwa.

1. Upowszechnianie skutecznych działań wspierających rodziny w zakresie realizacji podstawowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Innowacyjne metody pracy z rodziną, szczegółowo opisane w celu 1, działanie 1 i 2, były upowszechniane w roku 2017 na konferencjach, seminariach oraz spotkaniach z przedstawicielami służb społecznych przez pracowników ROPS.

2. Upowszechnianie „dobrych praktyk” w zakresie efektów pracy asystentów rodziny oraz koordynatorów pieczy zastępczej

W 2017 roku pracownicy ROPS upowszechniali „dobre praktyki” w zakresie efektów pracy asystentów rodziny oraz koordynatorów pieczy zastępczej na wszelkiego rodzaju konferencjach, seminariach, szkoleniach oraz w ramach inicjowanych badań o charakterze wojewódzkim.

3. Promowanie efektów wdrażania Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2017 r. w ramach realizacji *Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017* poprzez organizację wszelkich konferencji, seminariów, spotkań oraz w ramach badań opisanych w niniejszym Raporcie szeroko promował rozwiązania, jakie proponuje Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także, jakie przyniesie ona efekty. Jak wynika z Raportu, Samorząd w ostatnich latach zrealizował szereg zadań wspierających rodzinę biologiczną poprzez promowanie roli asystenta rodziny, innowacyjnych metod pracy z rodziną, programów edukacyjnych, wzmacnianiu współpracy instytucji pracujących na rzecz rodziny i dziecka. Szczególną uwagę zwrócono w roku 2017 na kwestię pracy z rodziną biologiczną przeżywającą problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz w sytuacji zagrożenia umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej.

Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 6

Tabela 13. Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 6

Lp.	Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	Liczba zatrudnionych asystentów rodziny	190	200	216	206	201	184
2	Liczba samorządów, które zatrudniły asystentów rodziny	Brak monitoringu	81	83	82	116	113
3	Liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	46	47	47 (etat 25)	95	95	97
4	Liczba samorządów powiatowych, które zatrudniły koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	Brak monitoringu	18	20	21	21	21

III. Zakończenie

Efektem działań Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego przedstawionych w niniejszym Raporcie ma być stworzenie takich mechanizmów wsparcia rodziny, które przyczynią się do zmniejszenia liczby dzieci kierowanych do pieczy zastępczej (praca z rodziną naturalną), a - w sytuacji umieszczenia dziecka

w pieczy zastępczej- do zapewnienia jak najbardziej profesjonalnego wsparcia dziecka, rodziców zastępczych oraz rodziny biologicznej w celu szybkiego powrotu dziecka do rodziny naturalnej. Wnioski wynikające z monitoringu ww. Programu dotyczące głównie przyczyn umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej oraz liczby dzieci powracających z pieczy do rodzin naturalnych, w sposób jednoznaczny wskazują na potrzebę podejmowania działań również mających na celu pracę z rodziną naturalną w sytuacji umieszczenia go w pieczy zastępczej. Nawiązując do ww. rozwiązań, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego czynił wiele starań w roku 2017, aby w ramach realizowanego *Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017* oraz pozostałych programów i projektów, podejmowane były działania zarówno nakierowane na wsparcie rodziny biologicznej, jak i rozwoju systemu pieczy zastępczej w województwie warmińsko-mazurskim. Wszelkie działania uwzględniają podstawowe założenie Ustawy- umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom dziecka, chyba że jego dobro wymaga niezwłocznego zapewnienia mu opieki.

IV. Wnioski i rekomendacje

Załącznik do Raportu.

Bibliografia:

Materiały ROPS

1. Raport z monitoringu wdrażania w roku 2016 *Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017*
2. Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2017 dla województwa warmińsko-mazurskiego
3. Infrastruktura pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego na dzień 31.12.2017 r.
4. Monitoring zapotrzebowania na uruchomienie placówki opiekuńczo-terapeutycznej w roku 2017
5. Sprawozdanie z realizacji szkoleń dla kadry jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej przeprowadzonych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku

Badania ROPS

1. *Oferta usług społecznych skierowanych do osób niesamodzielnych w rodzinach, rodzin, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej*

oraz skala zapotrzebowania na te usługi w województwie warmińsko-mazurskim w opinii pracowników instytucji pomocy społecznej, Olsztyn 2016

Badania przeprowadzone na zlecenie Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego

1. *Rodzinne formy pieczy zastępczej w województwie warmińsko-mazurskim – analiza wieloaspektowa. Raport opracowany na zlecenie Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Toruń 2013*
2. *Sytuacja rodzin korzystających z systemu wsparcia pomocy społecznej w województwie warmińsko-mazurskim. Raport z badań, Raport z badania wykonanego na zamówienie Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Warszawa 2011*
3. *Problem wykluczenia społecznego dzieci i młodzieży z rodzin korzystających z pomocy społecznej na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w ocenie pracowników socjalnych. Raport z badań, Raport z badania zrealizowanego na zamówienie Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2010*

Materiały W-MOA

1. Sprawozdanie z działalności Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie w 2017 roku, Załącznik nr 1 do Uchwały nr 13/247/18/V Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 13.03.2018 r.

Materiały Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie

1. Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
2. Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

Inne

1. Informacja o wynikach kontroli Najwyższej Izby Kontroli, *Funkcjonowanie asystentów rodziny w świetle ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej 2015*, <https://www.nik.gov.pl/plik/id,8713,vp,10837.pdf>

**Wnioski i rekomendacje wynikające z raportu końcowego
z monitoringu „Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej
na lata 2013 - 2017”**

L.p.	Wniosek	Rekomendacja	Adresat	Sposób wdrożenia	Uwagi
1.	Spadek liczby rodzin zastępczych	Inicjowanie działań wspierających już istniejące rodziny zastępcze poprzez organizacje grup wsparcia, szkoleń w ramach "Programu Szkoła dla rodziców i wychowawców" z przeznaczeniem dla rodzin zastępczych oraz warsztatów zwiększających kompetencje rodziców zastępczych w celu zwiększenia liczby rodzin zastępczych.	<ul style="list-style-type: none"> - Jednostki organizacyjne pomocy społecznej - Organizacje pozarządowe - Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego – - Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny - Media 	<p>Organizacja spotkań, konferencji we współpracy z powiatowymi centrami pomocy rodzinie z zakresu pieczy zastępczej mających na celu głównie promocję i pozyskiwanie rodzin zastępczych nakierowaną na wsparcie dziecka i rodzin naturalnych.</p> <p>Dobre praktyki - promocja rodzin zastępczych w formie wydawnictwa, broszur, filmów.</p>	
2.	Zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych	Inicjowanie działań mających na celu promocję szkoleń kandydatów na zawodowych rodziców zastępczych. Zintensyfikowanie	<ul style="list-style-type: none"> - Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego - Jednostki samorządu terytorialnego w 	<p>Działania skierowane do zawodowych rodzin zastępczych w ramach regionalnej konferencji dla przedstawicieli instytucji pracujących na rzecz dziecka i rodziny mającej na celu promocję Rodzicielstwa Zastępczego.</p> <p>Promowanie „dobrych praktyk” na rzecz pozyskiwania zawodowych rodzin zastępczych.</p>	

		działań promujących zawodowe rodzicielstwo zastępcze.	tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej - Organizacje pozarządowe - W-MOA w Olsztynie - Media		
3.	Spadek liczby zatrudnionych asystentów rodziny	<p>Inicjowanie działań zwiększających świadomość z korzyści ekonomicznych i społecznych wynikających ze wsparcia rodzin przez asystenta rodziny w celu zwiększenia zatrudnienia asystentów rodziny, szczególnie w Gminach gdzie asystentów jest bardzo mało lub ich brak.</p> <p>Podjęcie działań zmierzających do zapewnienia ciągłości pracy asystenta rodziny z rodziną (znaczenie umowy o pracę).</p> <p>Dalsze inicjowanie działań promujących rolę asystenta rodziny oraz wspierających jego metody pracy</p>	<p>- Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego</p> <p>- Jednostki samorządu terytorialnego w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej</p> <p>- Organizacje pozarządowe</p>	<p>Organizacja konferencji promującej rolę asystenta rodziny oraz informacji o korzyściach wynikających z jego pracy, przy jednoczesnym informowaniu o możliwości zatrudnienia asystentów rodziny w projektach realizowanych, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020.</p> <p>Promocja „dobrych praktyk” z zakresu działalności asystenta rodziny jako metody wspierającej rodzinę na ww. spotkaniach oraz na stronie internetowej Urzędu.</p> <p>Promowanie wśród asystentów rodziny strony internetowej http://www.asystentrodziny.info/ znajdują się tam informacje i materiały pomocne w pracy asystenta rodziny.</p>	

		przyczyniających się do wzrostu liczby asystentów oraz poprawy jakości ich pracy (odpowiednia liczba rodzin).			
4.	Nawiązywanie sieci i partnerstw podmiotów działających na rzecz rodziny odbywa się w większości nieformalnie	Inicjowanie działań mających na celu przedstawienie korzyści płynących z nawiązywania sieci/partnerstw w kontekście możliwości finansowania wspólnych działań.	<ul style="list-style-type: none"> - Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego - Jednostki samorządu terytorialnego w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej - Organizacje pozarządowe 	<p>Organizacja spotkań informacyjnych nt. możliwości finansowania w tego typu zadań w projektach, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014-2020 kierowanych do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.</p> <p>Promocja informacji na stronie internetowej Urzędu.</p>	
5.	W województwie warmińsko-mazurskim w dalszym ciągu występuje niedostateczny dostęp do poradnictwa specjalistycznego świadczących usługi dla rodzin wymagających wsparcia	Inicjowanie działań na rzecz tworzenia poradni specjalistycznych na poziomie powiatu.	<ul style="list-style-type: none"> - Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego - Jednostki samorządu terytorialnego w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej oraz placówki oświatowe 	Organizacja spotkań i konferencji, na których upowszechniana będzie informacja o możliwości rozwoju poradnictwa specjalistycznego na poziomie powiatu m.in. z wykorzystaniem środków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020.	

			- Organizacje pozarządowe		
6.	Dotychczas brak w województwie warmińsko-mazurskim rodzin wspierających	Kontynuowanie działań na rzecz rozwoju tych form wsparcia, promowanie roli i korzyści z zatrudnienia rodzin wspierających w gminach.	<ul style="list-style-type: none"> - Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego - Jednostki organizacyjne pomocy społecznej - Uczelnie wyższe - Organizacje pozarządowe 	Podczas spotkań, seminariów, konferencji , a także na łamach Biuletynu Rady ds. Rodzin i innych publikacji koordynowanych przez ROPS promocja „dobrych praktyk” w obszarze funkcjonowania rodzin wspierających. Wykorzystywanie środków RPO na włączanie aktywnych rodzin w proces wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.	